

ANCHETA SOCIOLOGICĂ „ROȘIA-POIENI”¹

Ion Aluaș

Introductory Note². *The sociologist Ion Aluaș was born on 7th November 1927 in Gârbou,*

¹ Text *selectat* (din lucrarea autorului, tehnoredactată de Mihai Pascaru după un exemplar dactilografiat al manuscrisului, exemplar aflat în posesia acestuia) și *prelucrat* de Andrei Negru.

² **Notă introductivă.** Sociologul Ion Aluaș s-a născut la 7 noiembrie 1927 în comuna Gârbou, județul Sălaj, și a murit la 26 februarie 1994 în Cluj-Napoca. A urmat Liceul catolic din Cluj, pe care l-a absolvit în anul 1947. Cursurile universitare le-a făcut la Facultățile de Filosofie de la Universitățile din Cluj și București, luându-și licența în anul 1953. Și-a început activitatea didactică universitară ca asistent la Facultatea de Filosofie din București, continuând la Universitatea Clujeană, unde în 1967 a devenit conferențiar de istoria sociologiei și sociologie rurală, discipline nou introduse în învățământul superior.

Ceea ce a rămas mai ales în spiritul discipolilor și studenților profesorului Ion Aluaș este capacitatea sa organizatorică deosebită în ceea ce privește cercetările de teren. Dintre aceste cercetări, prezentăm în numărul de față al publicației noastre pe cele realizate în Munții Apuseni în anii deceniului opt. În acei ani, când se pregătea implementarea Combinatului Minier al Cuprului Roșia Poieni (CMCRP), o echipă de sociologi clujeni, condusă de Ion Aluaș, a realizat o serie de cercetări de teren menite să contribuie, între altele, și la o mai bună cunoaștere a opțiunilor rezidențiale și profesionale ale locuitorilor zonei ce urma să fie afectată.

Raportul de cercetare, păstrat de Mihai Pascaru sub formă de manuscris³, este precedat de o sinteză – *Dezvoltarea economică și redistribuirea spațială a populației*, în care se specifică faptul că este vorba de un studiu pe bază de contract cu Institutul de Proiectări Cluj, institut implicat în acea perioadă în marile proiecte industriale din Transilvania. Conținutul raportului este structurat pe mai multe capitole. Un prim capitol este intitulat *Specificali teoretice și metodologice*. Capitolul al doilea are în vedere o serie de *Caracteristici și structuri socio-profesionale și demografico-familiale* ale zonei studiate. Capitolul III se ocupă de situația materială a zonei: terenuri, animale, locuințe, iar capitolul IV are în vedere opțiunile rezidențiale pentru cazurile în care ar fi fost necesară strămutarea populației. Capitolul V se concentrează asupra opțiunilor profesionale, evidențiindu-se o serie de opțiuni *modernizate* între care cele pentru agricultură dețineau o pondere de doar 17%. Capitolul VI își propunea să insereze câteva concluzii mai generale și să contureze o imagine de ansamblu a zonei.

Ancheta a cuprins 4732 de subiecți, aparținând la 1436 de familii și 1245 de gospodării rezidente pe teritoriul aflat în atenție.

Echipa condusă de Ion Aluaș pleca atunci de la considerentul că amplasarea în teritoriu a unor obiective industriale importante are consecințe umane apreciabile, determinând restructurări socio-profesionale, frecvent și spațiale (prin fluxurile migratorii declanșate). Construcția CMCRP reclama, de pildă, conform proiectului inițial, strămutarea unui număr important de localități, cu 8855 de locuitori. Profesorul Aluaș socotea că, dacă țara în ansamblul ei urma să profite de pe urma amplasamentelor industrial-miniery, se cuvenea și se impunea realizarea cu minimum de efort și suferință a strămutării populației, mai cu seamă a celei în vârstă. Multe dintre cerințele reliefate de către Ion Aluaș anticipează magistral actualele exigențe impuse în materie de strămutare de către Banca Mondială⁴.

county of Sălaj and died on 26th February 1994 in Cluj-Napoca. In 1947 he graduated from the Catholic High School in Cluj-Napoca. He completed his academic studies at the Faculty of Philosophy of the Universities of Cluj and București, earning his BA degree in 1953. He started his teaching activity as a lecturer at the Faculty of Philosophy in Bucharest first and then he moved to the University of Cluj, where in 1967 he was appointed Associate Professor of rural sociology and history of sociology, newly introduced disciplines in the academic curricula.

What Professor Aluș' disciples and students mainly remember of him is his special organisational skills for organising and carrying out field research. Out of his research we will present in the current issue of our journal the one he carried out in the Apuseni Mountains during the 8th decade of the last century. During those years, when the implementation of the "Roșia Poieni" Copper Mining Combine (RPCMC) was under way, a team of sociologists from Cluj, under the supervision of Ion Aluș, carried out a series of field research, meant, among others, to better understand the residential options and professional opportunities of the inhabitants of the area that was to be affected.

The research report, preserved by Mihai Pascaru, in the form of manuscript³, is preceded by a synthesis – "The economic development and the spatial re-distribution of population" which explains that the study was commissioned by the Institute of Civil Engineering Design, which at the time was involved in the great industrial projects in Transylvania. The content of the report is structured in several chapters. The first one is titled "Theoretical and methodological specifications". The second chapter deals with a series of "Socio-professional and demographic-family characteristics and structures" of the area under analysis. Chapter III focuses on the material aspects of the area: lands, animals, settlements while Chapter IV tackles the residential opportunities for the cases where the re-settlement of the population was necessary. Chapter V focuses on professional opportunities, underlying a series of modernised options, among which agriculture held only 17%. Chapter VI aims at drawing several general conclusions and at giving a final overview of the area.

The inquiry included 4732 subjects, from 1436 families and 1245 settlements residing in the territory under scrutiny.

At the time, the team led by Ion Aluș started from the assumption that building important industrial sites in the area had considerable human consequences, entailing socio-professional restructurings, often spatial ones (through triggering migration flows). The building of the RPCMC required for instance, according to the initial project, the resettlement of an important number of communities, with 8855 inhabitants. Professor Aluș considered that if the country as a whole was to benefit from the industrial-mining sites, it was necessary to make the resettlement of the population with a minimum of effort and suffering, especially with due consideration for the elderly. Many of the requirements laid down by Ion Aluș remarkably anticipate current norms for population resettlement imposed by the World Bank⁴.

Mihai Pascaru

Abstract. This paper will present the sociological research carried out in the '80s by the Department of Sociology at the University of Cluj, in view of settling an industrial

³ The manuscript was made reference to or briefly presented in: M. Pascaru (2005), *Aluș, Ion*, in I. Bădescu, O. Cucu-Oancea, *Dicționar de sociologie rurală*, București, Edit. Mica Valahie, p. 19–22; M. Pascaru (2007), *Habitatul risipit de globalizare*, Cluj-Napoca, Edit. Argonaut, p. 59–65; M. Pascaru (2009), *Ion Aluș și cercetarea ruralului în context regional*, in I. Bădescu, O. Cucu-Oancea, Gh. Șișeștean, *Tratat de sociologie rurală*, București, Edit. Mica Valahie, p. 428–442. The text processing was made with the help of the Professor Zoltan Rosztas' collaborators from the University of Bucharest, to whom we hereby express our gratitude.

⁴ See also Richard English, Frederick E. Brusberg, *Handbook for Preparing a Resettlement Action Plan*, International Finance Corporation – Environment and Social Development Department (ed.), World Bank, 2002.

enterprise – Roșia-Poieni Copper Mining Company – in the region of Apuseni Mountains. Beginning from the requirements of the Design Institute from Cluj, which was the beneficiary of this project, the research had several main objectives: 1) knowing the options for residence; 2) becoming aware of the labor force availability and of the professional options; 3) the dead reckoning of the financial situation of the families located in the researched areas; 4) becoming acquainted with the main features, the demographic and socio-professional characteristics of the entire population that is to be displaced. All these objectives came under the general purposes of research, i.e., that of highlighting the social and human implications of grounding a mining industrial plant in the investigated area and that of assessing the attitudes of the people born in that area towards the changes called forth by settling there that mining plant.

An “inventory” of positive effects (the modernization of the socio-professional structure, the urbanization, the change of a predominantly rural-archaic way of living through an intensive uptake of urban standards by the entire population from the area, the upturn of their level of material living by increasing their cash income, the improvement of their living conditions and the betterment of the health service) and negative impacts (the danger of an excessive exodus from the area, the possible diminution of labor force in agriculture and, as a direct consequence, a reduction of the agricultural production) of the project resulted as a follow-up of the research conducted in the nine village-communes which were substantially involved in that project.

The research revealed the favorable attitude of the local population (especially of the younger age groups) towards that particular project, but, at the same time, it also disclosed a certain opposition to the proposed changes (this was typical especially of the older age groups, but also of the wealthier ones).

Key words: sociological research, socio-demographic structure, family, financial situation, labor force, professional choices, residential choices.

Andrei Negru

I. SPECIFICĂRI TEORETICE ȘI METODOLOGICE

Ancheta socială a urmărit, ținându-se seama de cerințele beneficiarului, câteva scopuri principale: 1) cunoașterea opțiunilor rezidențiale; 2) cunoașterea rezervelor de forță de muncă și a opțiunilor profesionale; 3) determinarea situației materiale a familiilor din zonele supuse cercetării; 4) cunoașterea caracteristicilor principale, demografice și socio-profesionale ale întregii populații care urmează a fi strămutată. Aceste cerințe au fost analizate din punct de vedere teoretic și metodologic din perspectiva stadiului actual de dezvoltare a științelor socio-umane și, în special, a sociologiei. În felul acesta, cerințele beneficiarului au fost elaborate teoretic și traduse operațional în concepte și ipoteze care, apoi, au stat la baza întocmirii instrumentelor de strâns datele și prelucrării lor automate și logice.

Pentru culegerea datelor au fost utilizate o fișă elaborată de un colectiv de la I.P.C. (Institutul de Proiectări în Construcții Alba, beneficiarul studiului – n. ed.) și un ghid de interviu standardizat întocmit de Catedra de filosofie și sociologie a Universității clujene. Datele înregistrate de echipele celor două instituții au fost postcodificate și prelucrate automat și logic, conform unui model elaborat, sub

raport metodologic – nu fără anumite dificultăți –, în mod unitar. În proiectarea cercetării, urmându-se o cale de abordare în anumite privințe originală, s-au prevăzut două niveluri de investigație: **macrostructural** – constituit din aria teritorială aflată sub studiu, zonele obiectivului industrial, împărțirea administrativ-teritorială (comună-sat), și **microstructural** – gospodărie, grup familial și familie. Ca unitate de bază a investigației noastre a fost aleasă **familia**, plecându-se de la ipoteza că în una și aceeași gospodărie (sau grup familial) pot exista familii diferite, manifestând opțiuni specifice cu privire la problemele care stau în atenția beneficiarului.

În ceea ce privește familia, ea a fost privită în mod esențial, din punctul de vedere al capului de familie, principalul agent de decizie în legătură cu viața și problemele ivite în familie sau cu raporturile acesteia cu mediul social înconjurător. Totodată, familia a fost cercetată și sub raportul structurii și membrilor ei. În acest sens, s-au avut în vedere două dimensiuni: vârsta (sub 14 ani, între 14–25 de ani, 25–60 de ani și peste 60 de ani) și poziția lor față de capul de familie (soție, copil, rudă îndepărtată, străin).

Data fiind abordarea multidimensională a populației și problemelor investigate, rezultatele obținute au putut fi prelucrate, tabelizate, grupate și corelate pe mai multe nivele de generalitate și din mai multe unghiuri de vedere, în conformitate cu solicitările stabilite de beneficiar și cu posibilitățile teoretice și metodologice avute în vedere în proiectarea cercetării.

În principal, rezultatele obținute pot fi clasificate din acest punct de vedere în următoarele grupe:

1. Date referitoare la caracteristicile fiecărui individ în parte (nivelul nominal) și care se pot citi din fișe sau ghidul de interviu.
2. Date ce privesc familia – cap de familie, număr de membri, situație materială (nivelul celular). Ele pot fi găsite în instrumentele de cules datele și în tabele.
3. Date în legătură cu gospodăria ca unitate relativ independentă în care pot exista mai mult familii legate printr-un model specific de relații de rudenie (nivelul molecular). Acestea se găsesc în fișe, respectiv ghidul de interviu.
4. Datele pe obiective sunt exprimate în tabele.
5. Date referitoare la întreaga populație cercetată. Ele sunt cuprinse în tabelele sintetice și în cadrul diferitelor corelații. Trebuie precizat că în cercetarea întreprinsă am cuprins toată populația cu **domiciliul stabil** în aria avută în vedere. Aici intră și acei membri ai familiei care la data strângerii datelor erau plecați temporar din arie, dar care au domiciliul stabil în cadrul ei (elevi, în stagiul militar, plecați pe șantiere etc.).

A. Pentru a afla opțiunile rezidențiale ale celor supuși investigației am formulat o întrebare particulară menită să colecteze astfel de răspunsuri încât să ofere o imagine cât mai complexă a acestui fenomen. Dimensiunile avute în vedere [vezi *Ghid de interviu*] au fost următoarele: 1) opțiunea pe medii (rural sau urban);

2) după distanța în raport cu zonele obiectivului industrial (apropriate sau îndepărtate); 3) după împărțirea administrativă a teritoriului în județe (în județul Alba sau în alte județe); 4) opțiunea corelată cu locuința dorită de subiecți (să primească o casă sau să-și construiască o casă).

În urma prelucrării automate a datelor, ținându-se seama de distribuția opțiunilor și cerințelor beneficiarului (legate de organizarea strămutării și determinarea disponibilităților de forță de muncă), răspunsurile la întrebarea respectivă au fost grupate după cum urmează: 1) populația care își exprimă dorința de a rămâne în zonă, adică în perimetrul obiectivului industrial (P_1); 2) populația care dorește să se mute în altă localitate decât cele din zonele obiectivului, dar în județul Alba (P_2); 3) populația care optează pentru localități din alte județe (P_3); 4) populația nehotărâtă sau care nu a dat un răspuns la întrebarea unde ar vrea să plece (P_4 și P_5).

Opțiunea rezidențială nu a fost privită ca un fapt în sine, ci, în scopul de a afla trăinicia și eventual explicațiile ei, am corelat-o, formulând în acest sens o serie întreagă de ipoteze, cu mai multe caracteristici demografice și socioprofesionale. În linii mari, am considerat-o în asociere sau în funcție de: vârstă, pregătire școlară, calificare, ocupația actuală, locul actual de muncă, retribuirea, capacitatea de muncă, structura familiei, situația materială.

B. În determinarea resurselor de forță de muncă am urmărit dimensiunile **cantitativă** (mărimea acestora) și **calitativă** (structura ocupațională, atât din punctul de vedere al **modului** (rezerve actuale) și **posibilului** (rezerve potențiale), cât și din cel al **stării de fapt** (structura ocupațională existentă) și al **preferințelor** (în eventualitatea construirii obiectivului industrial). La fel ca și în cazul opțiunilor rezidențiale, indicatorii rezervelor de forță de muncă au fost asociați cu: vârsta, pregătirea școlară, calificarea, ocupația actuală, capacitatea de muncă. Aspectele de detaliu, fie cu caracter teoretic, fie cu profil metodologic, legate de problemele particulare ale acestei cercetări, sunt tratate în relația nemijlocită cu rezultatele care vor fi prezentate în cele ce urmează.

La sfârșitul acestei scurte introduceri este necesar să atragem atenția asupra unor probleme legate de gradul de fidelitate al datelor obținute și rezultatelor construite pe baza lor: 1) Ancheta noastră nu este lipsită de unele limite proprii anchetelor sociale. Ele sunt proprii stadiului de audiență atins de cercetările de acest gen, cât și dificultăților survenite în eforturile unei investigații de o asemenea amploare (aproape fără precedent în țara noastră). Avem în vedere greutățile ivite în strângerea datelor, postcodificarea și prelucrarea lor, care au afectat – e drept, într-o măsură minimă – obiectivitatea rezultatelor; 2) Datele referitoare la opțiunile rezidențiale și ocupaționale includ o substanțială clasă de relativism, proprie tuturor studiilor de opinie. Este foarte probabil că aceste opțiuni, datorită mai multor factori, să nu rămână integral aceleași în viitorul apropiat sau mai îndepărtat. Totuși, ținând seama de contextul situațional în care subiecții au fost puși să-și exprime opțiunile – seriozitatea și iminența construirii obiectivului industrial – putem face, în anumite limite de confidență, unele predicții cu privire la comportamentul efectiv, de viitor, al subiecților supuși cercetării.

II. CARACTERISTICI ȘI STRUCTURI SOCIO-PROFESIONALE ȘI DEMOGRAFICO-FAMILIALE

Ancheta noastră a cuprins 4732 subiecți, grupați în 1436 familii (capi de familie)⁵ și 1.245 gospodării rezidente pe teritoriul a nouă **obiective**: 1. Valea Ștefana; 2. Valea Mușca; 3. Valea Șasei; 4. Valea Vinții; 5. Geamăna; 6. Muntari; 7. Lupșa-Hădărău; 8. Valea Lupșei; 9. Mihoești. Aceste obiective sunt situate pe raza a trei comune – Bistra, Lupșa, Buciumi-Sașa – și a orașului Câmpeni (*tabelul 1*).

Tabelul 1

Distribuția familiilor și persoanelor pe obiective

Obiective	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Total
Familii	171	440	116	179	159	96	119	65	191	1436
	11,9	30,6	8,1	5,5	11,1	6,6	8,4	4,5	13,3	100
Persoane	632	1570	366	227	477	241	348	260	611	4732
	13,35	33,19	7,73	4,79	10,09	5,09	7,35	5,49	12,92	100

Tabelul centralizator, cât și o serie de alte tabele, incluse în text sau anexate⁶, indică în cifre absolute și în procente distribuția persoanelor, a capilor de familie, a familiilor după diverse caracteristici, atribute considerate de noi esențiale din punctul de vedere al beneficiarului, distribuție atât în sânul populației totale a indivizilor și familiilor, cât și în sânul subpopulațiilor din perimetrul fiecărui obiectiv. Vom deosebi un **prim grup** de atribute (caracteristici) și structuri – cum ar fi cele pe sexe, vârstă, ocupații, de un al **doilea grup** de atribute (caracteristici) și structuri **familiale**.

A. PRIMUL GRUP DE CARACTERISTICI ȘI STRUCTURI

1. Distribuția pe sexe a populației celor nouă obiective este una normală: 2.348 (49,61%) bărbați și 2.384 (50,39%) femei, indicele de masculinitate fiind foarte armonizat de cel mediu pe țară. Nu se constată fenomenul „feminizării” populației totale, deși forța de muncă agricolă este – așa cum vom vedea – accentuat feminizată. Dacă analizăm distribuția pe sexe în funcție de grupele de vârstă, constatăm o ușoară superioritate numerică a masculinului până la vârsta de 40 ani, pentru ca apoi superioritatea numerică să treacă de partea femininului, ceea ce corespunde dinamicii demografice a sexelor în general.

2. În ce privește distribuția populației pe grupe de vârstă (*tabelul 2*), constatăm iarăși o corespondență destul de strânsă între **structura pe vârstă** a

⁵ Aceste două totaluri (4732 = totalul sau populația totală a indivizilor din zonă și 1436 = totalul familiilor și capilor de familie) sunt luate de regulă drept puncte de reper ultime în calculele, tabelele noastre. Uneori însă, din cauza unor erori în prelucrare sau a nonrăspunsurilor, vom utiliza totaluri ale indivizilor sau familiilor mai mici decât cele indicate mai sus.

⁶ Textul manuscris conține cca 100 de tabele-anexă, dintre care reproducem doar o parte, cele care cuprind datele globale ale zonei (n.ed.).

populației din zonă cu cea a populației de la nivelul întregii țări. Se impun totuși cel puțin două observații. **Mai întâi**, am putea vorbi (spunem „am putea” fiindcă nu avem date absolut certe) de fenomenul unei foarte ușoare **îmbătrâniri** a populației din zonă. Într-adevăr, dacă în țară, în zona comunelor, ponderea populației de 60 de ani și peste este de 15,16%, în zona obiectivelor ea se ridică la 15,83%. E adevărat însă că ponderea populației vârstnice în zonă este sub media aceleiași populații în comunele din jud. Alba (16,43%).

Tabelul 2

Populația pe grupe de vârstă

Grupe de vârstă	0–19	10–29	30–59	60 și peste	Total
Total	859 18,15	1508 31,86	1616 34,15	749 15,83	4732 100

În al doilea rând, fenomenul demografic amintit poate fi corelat cu proporția mai scăzută a copiilor între 0–9 ani în sânul populației din zonă în comparație cu media comunelor la nivel național (18,15% față de 19,13%). Putem presupune că această situație demografică este caracteristică și altor sate și comune de pe Valea Arieșului, atunci când constatăm că în totalul populației comunelor din jud. Alba proporția copiilor sub 9 ani este de 18,06%, mai mică decât în zona analizată.

Dacă trecem de la nivelul populației totale la nivelul populației fiecărui obiectiv în parte, analiza proporției grupelor de vârstă indică o îmbătrânire mai accentuată (deci o pondere peste media zonei a celor de 60 de ani și peste) în obiectivele 3 (Valea Șesii), 5 (Geamăna), 6 (Muntari), 9 (Mihoești), și o pondere sub media zonei a aceleiași grupe de vârstă în obiectivele 2 (Valea Mușca), 4 (Valea Vinții), 8 (Lupșa-Hădăraș). În ce privește ponderea copiilor până la 9 (nouă) ani, peste media zonei se află obiectivele 1 (Valea Ștefanca), 2 (Valea Mușca), 8 (Valea Lupșa) și o pondere sensibil sub media zonei în obiectivele 3 (Valea Șesii), 4 (Valea Vinții), 5 (Geamăna), 6 (Muntari).

Am putea interpreta situațiile demografice din obiectivele 3, 4, 5 și 6 în sensul că în ele are loc un proces spontan de dispariție demografică, fapt care s-ar conjuga pozitiv cu necesitatea dezafectării localităților din obiectivele amintite în vederea diverselor amenajări ale complexului industrial minier. Doi factori au putut contribui, în speță, la ivirea situației amintite: exodul rural din zonă – mai cu seamă spre regiuni agricole mai bogate (Banatul, Valea Mureșului) – exodul populației fertile în primul rând și, corelată cu acesta, scăderea natalității.

Dacă nu e un simplu accident, ci rezultatul unei **tendințe** – verificarea și confirmarea eventuală a acesteia ar necesita o analiză longitudinală pentru care ne lipsesc **acum** datele comparative necesare – atunci structura pe vârste poate să se deterioreze în continuare, vidul demografic să se accentueze, ceea ce va afecta potențialul de forță de muncă din zonă de care are nevoie beneficiarul, obligându-l

să cheltuiască în plus pentru a aduce forță de muncă din altă parte, sporind în același timp sarcinile de întreținere a unei populații inactive. **Socotim că amplasarea complexului industrial-minier în zonă poate avea, printre altele, și efectul reeducării demografice în zonă.** Zicem „poate”, căci deocamdată opțiunile rezidențiale (vezi capitolul IV) ale subiecților, opțiuni manifestate în perspectiva apariției complexului amintit, indică o puternică tendință de exod din zonă. **Prin urmare, se impune a fi intensificați cât mai rapid și puși în acțiune toți factorii care pot să contracareze tendința amintită.** În speță credem că se impune o acțiune sistematică, temeinică, de lămurire concretă a populației cu privire la perspectivele zonei în următoarele decenii.

3. Nivelul de școlaritate este un indicator important pentru a aprecia profilul de ansamblu, disponibilitățile, capacitățile profesionale și culturale ale unei populații, posibilitățile sale de mobilizare, de adaptare și integrare.

După nivelul de școlaritate (fie că au terminat, fie că urmează acum tipul de școală indicat), populația totală se distribuie conform *tabelului 3*).

Tabelul 3

Populația după nivelul de școlaritate

Anal-fabeți	Șc. de 4 ani	Șc. de 7 ani	Liceu și șc. tehnică	Șc. profes.	Std. sup.	Alte unit. școlare	Nu e cazul	TOTAL
241	1.806	1.533	191	341	28	23	569	4.732
5,09	38,16	32,39	4,04	7,21	0,59	0,49	12,02	100

După cum arată datele din *tabelul 4*, în populația ce poate constitui rezerva de muncă⁷ actuală sau potențială predomină cei cu școala de 7–10 ani (43,3%), postgenerale (liceu, șc, prof. etc.), ponderea celor cu școli fiind de peste 15%, iar a celor fără carte de numai 2,1%.

Tabelul 4

Nivelul de școlaritate al populației din grupa de vârstă 10–59 ani

Niv. șc. Vârstă	Anal-fabeți	Șc. 4 ani	Șc. 7-10 ani	Liceu și șc. tehnică	Șc. profes.	Facultate	Alte sit.	TOTAL
10–59 ani	65 2,1	1068 35,1	1318 43,3	177 5,8	326 10,7	17 0,9	59 1,9	3040 19,8

Există deci în zona cercetată o populație însemnată cu o platformă școlară ce o face aptă pentru calificări sau recalificări reclamate de transformările economice

⁷ Am considerat rezerva de muncă de la vârsta de 10 ani, deoarece copiii de această vârstă vor atinge vârsta de muncă în preajma anului 1980, an în care presupunem că activitățile noi industrial-economice vor atinge o cotă înaltă.

ce vor avea loc, o populație capabilă să asimileze relativ rapid noi deprinderi tehnologice, să se integreze relativ rapid în activitatea industrială și în viața urbană.

4. Structura ocupațională. Din punct de vedere ocupațional (*tabelele 5 și 6*), populația are caracteristicile unor zone rural-pastorale (necooperativizate), în care se desfășoară unele activități non-agricole, în speță miniere.

Tabelul 5

Distribuția după ocupație a populației

Agricultori	Mineri	Muncitori necalificați	Muncitori calificați, tehnicieni	Funcționari, intelectuali	Lucrători în servicii	Pensionari	Alte ocupații	Nu e cazul (elev etc.)	TOTAL
1670 35,29	162 3,42	139 2,94	296 6,25	37 0,78	37 0,78	402 8,49	141 2,98	1848 38,79	4732 100

Restrângând numărul ocupațiilor și regroupând indivizii în aceste noi categorii ocupaționale, obținem – după caracteristica „activ” – „inactiv” – distribuția indicată în *tabelul 6*.

Analiza acestui tabel permite câteva constatări și interpretări deosebit de importante pentru înțelegerea structurii ocupaționale a populației din zonă.

Tabelul 6

Populația după opțiunile rezidențiale

Populația	POPULAȚIA ACTIVĂ					POPULAȚIA INACTIVĂ				TOTAL
	Agricultori	Muncitori	Intelectuali, funcționari, servicii	Alte ocup.	TOTAL	Elevi și studenți	Pensionari	Alte situații	TOTAL	
	1670 67,28	597 24,05	74 2,98	141 5,68	2482 52,45	1119 49,73	402 17,87	729 32,40	2250 47,54	4732 100

Mai întâi, se constată că indicatorul de activitatea a populației este de 52,45% (2482 persoane active din totalul de 4732), sensibil și normal (probabil) scăzut față de indicele de activitate a populației rurale din R.S.R. la recensământul din 1966 (58,2).

În al doilea rând, în populația **activă** (capi + membri de familie) ponderea agricultorilor este încă deosebit de mare, anume de 67,28%. Muncitorii (de toate categoriile) reprezintă o pondere de 24,05% iar intelectuali, funcționarii și cei din servicii una de 2,98% în totalul populației active. În ansamblu, populația non-agricolă reprezintă peste 30% din populația **activă**.

În ce privește distribuția pe sexe și ocupații a populației, se constată un **grad înalt de feminizare** a forței de muncă în agricultură: aproape 75% din cei ocupați în agricultură sunt de sex feminin, 53,43 din totalul femeilor fiind angajate în activități agricole, în timp ce numai 18,54 din totalul bărbaților sunt angajați în același tip de activități. Feminizarea se asociază cu o sensibilă îmbătrânire a forței de muncă agricole din zona investigată. Iată, de altfel, distribuția pe vârstă și categorii de activități a populației active compusă din 2482 indivizi.

Prin urmare, în această zonă necooperativizată se constată **dublul proces al feminizării și îmbătrânirii** populației agricole. Fără îndoială, el este legat de posibilitățile restrânse de venituri pe care le oferă agricultura de munte (zootehnia în primul rând), de aceea bărbații – capi de familie – se angajează masiv în activități non-agricole, în vederea unor câștiguri suplimentare. **Amplasarea în zonă a complexului industrial-minier va spori enorm, evident, posibilitățile de angajare și de câștig ale populației, contribuind masiv la ridicarea standardului ei de viață.** Totodată însă, apare și pericolul unei distorsionări și mai accentuate a compoziției pe vârste (*tabelul 7*) și sexe a populației agricole, cu toate consecințele ei negative. În proiectul de transformări din zonă trebuie, credem, prevăzute diverse măsuri care să contracareze o atare evoluție ocupațională nedorită.

Tabelul 7

Distribuția pe vârstă și categorii de activități a populației active (%)

Ocupație \ Vârstă	0–29	30–49	50 și peste	TOTAL
Agricultori	295 17,7	636 38,1	739 44,2	1670 100
Muncitori și tehnicieni	262 43,9	279 46,7	56 9,4	597 100
Funcționari, intelectuali și în servicii	38 51,4	27 36,4	9 12,2	74 100
Alte ocupații	70 49,6	54 38,3	17 12,1	141 100
TOTAL	665	996	821	2482

În finalul acestui paragraf, menționăm **navetismul** ca un fenomen destul de răspândit în zonă, în speță în rândurile **capilor de familie** (338, respectiv 33,05% din totalul de 1000 activi). E de precizat că acest fenomen nu are loc în condițiile unui sistem modern de comunicații, sistem serios handicapat de relief, ceea ce implică un consum mare de timp cu deplasările (inclusiv pe jos).

5. Capacitatea de muncă a subiecților a fost stabilită cu ajutorul unei baterii de întrebări privind starea lor de sănătate. Pe întreaga zonă, capacitatea de muncă a populației se prezintă ca în *tabelul 8*.

Tabelul 8

Distribuția populației și a capilor de familie în funcție de capacitatea de muncă

Cap. de muncă Populația	Apt	Parțial apt	Inapt	TOTAL
Întreagă	3273 69,17	505 10,67	954 20,16	4732 100
Capi de familie	570 39,61	273 19,01	593 41,38	1436 100

Potrivit declarației subiecților rezultă – după cum arată acest tabel – că există o diferență sensibilă în ce privește capacitatea de muncă (starea de sănătate) a întregii populații și a capilor de familie.

Populația celor apti este de cca 70%, iar a celor inapți și parțial inapți este de cca 30% din total. Proporția celor inapți (41,41%) și parțial apti (19,08) este deosebit de mare în rândurile capilor de familie. Numai cca 40% din aceștia se declară apti de muncă. Situația se poate explica, printre altele, prin doi factori: **vârsta** (înaintată) a capilor de familie și **bolile profesionale** (silicoza). La acestea se adaugă, probabil, consecințele unui trecut nu prea îndepărtat când băntuiau pe aici tot felul de maladii în condițiile unei îngrijiri medico-sanitare precare.

În ce privește **vârsta**, 33,14%, dintre capii de familie au 60 ani și peste, iar 48,52% au 50 de ani și peste. Or, inaptitudinea pentru muncă, firește, este deosebit de mare la aceste grupe de vârstă. În ce privește bolile profesionale, precizăm că proporția pensionarilor în **vârstă de muncă** este de 70,4 în totalul pensionarilor (284 din 402). **Silicoza** a fost invocată în speță drept cauză frecventă a pensionărilor de boală. Este unul din motivele principale pentru care atât cei maturi, cât și cei tineri s-au ferit de opțiunea profesională miner.

În ce privește capacitatea de muncă, apar diferențe notabile între **sexe**. Bărbații sunt mai expuși pierderii capacității de muncă atribuită, fără îndoială, și ocupațiilor cu care se îndeletniceau în mai mare măsură decât femeile (minerii, de exemplu).

Corelând capacitatea de muncă și ocupațiile actuale, constatăm un fapt deosebit de relevant: în timp ce în cadrul activilor non-agricoli ponderea inapților este practic insignifiantă (0,83% la muncitori, 1,41% la mineri) – ea s-ar putea datora și unor erori de înregistrare – în agricultură continuă să lucreze un număr de 354 inapți (din punct de vedere al stării sănătății), adică 21,78% din totalul agricultorilor considerați.

Ponderea agricultorilor activi inapți este și mai mare în cadrul agricultorilor capi de familie: 199 din 536, adică 37,12%, situație ce se explică prin vârsta înaintată până la care se lucrează în agricultură. Dar și prin faptul că țăranul e silit să lucreze chiar grevat de anumite boli pentru care în alte sectoare de activitate ar beneficia de pensie.

În ce privește capacitatea de muncă în funcție de vârstă, se constată că proporția celor apti (potențial sau real) de muncă este de peste 90% până la 29 de ani. (Restul de până la 100% e format preponderent de subiecți cu deficiențe fizice sau psihice înnăscute). În grupa următoare (30–39), ponderea celor apti scade brusc la 73,93%, pentru a coborî la 54,64% și 40,83% în grupele de vârstă 40–49, respectiv 50–59.

Nu avem posibilitatea unor comparații cu alte zone rurale sau urbane. Oricum, proporția de cca 45% inapți și parțial inapți în grupa de vârstă 40–49 poate constitui un punct de plecare pentru o analiză mai adâncită și mai obiectivă a stării de sănătate a populației din zonă în vederea găsirii celor mai adecvate mijloace pentru a preveni deteriorarea sănătății și, acolo unde e cazul, pentru a recupera capacitatea de muncă astfel încât la dispoziția beneficiarului să stea forță de muncă în cantitatea și calitatea necesare. Pe de altă parte, putem presupune că amplasarea în zonă a noilor obiective economice și dezvoltarea centrelor urbane, deși virtual conține pericolul înmulțirii unor boli profesionale, **prin rețeaua sanitară substanțial îmbunătățită, pe care cu siguranță o va aduce, va putea contribui la ameliorarea stării de sănătate a populației și, implicit, la sporirea rezervelor de muncă de toate vârstele și în speță la acelea la care astăzi se constată o serioasă scădere a capacității de muncă.**

Până atunci beneficiarul trebuia să țină seama de faptul că actuala forță de muncă aptă de 2203 persoane între 10–49 ani (grupă de vârstă care va putea fi utilizată în anii 1980–81) – **chiar dacă ar rămâne integral în zonă** – se va diminua serios în urma pierderilor masive de apți pentru muncă după vârsta de 40 de ani. Bineînțeles, fără să luăm acum în considerație speranța de viață a acestei colectivități.

B. CARACTERISTICI ȘI STRUCTURI FAMILIALE

1. După starea civilă, populația (4732) se distribuie ca în tabelul 9.

Tabelul 9

Distribuția populației după starea civilă

St. civilă	Căsătorit	Necăsătorit	Divorțat	Văduv	Nu răspunde	Total
Total	2152 45,47	2186 46,19	41 0,86	290 6,1	63 1,33	4732 100

2. În ce privește **capii de familie**, se remarcă următoarele: 140 (9,88%) din capii de familie sunt necăsătoriți, 226 (15,7%) văduvi și 27 (1,88%) divorțați. După **sex**, 1159 (80,7%) sunt bărbați și 277 (19,3%) sunt femei. În ce privește **vârsta**, e de remarcat ponderea celor de peste 60 de ani, respectiv 34,0%. În ce privește nivelul de școlaritate al capilor de familie, acesta se găsește sub nivelul populației totale școlarizate (de 10 și peste 10 ani): în timp ce, de pildă, ponderea analfabeților în populația întregii zone este de 5,7%, în populația capilor de familie ea este de 7,8%. Cei cu până la 4 clase primare se găsesc în populația capilor de familie în proporție de 57,5%, în timp ce în populația totală a zonei ei reprezintă doar 41,22%. În ce privește **structura ocupațională**, se remarcă ponderea însemnată a pensionarilor 366 (25,5%). De altfel, capii de familie-pensionari reprezintă 91% din totalul

pensionarilor. Sub raportul **capacității de muncă**, iese în relief ponderea mare a înapților (41,38%), mult peste nivelul mediu al întregii populații din zonă (20,16%), proporție ce se explică prin **vârsta și profesiile** capilor de familie.

3. Distribuția familiilor și persoanelor pe obiective am prezentat-o la începutul capitolului al II-lea. Pornind de la această distribuție, putem calcula mărimea medie a unei familii în zonă și în fiecare obiectiv în parte. Precizăm încă o dată că am considerat membru al unei familii persoana care are domiciliul stabil în localitatea respectivă, deși lucrează, făcând naveta, în altă parte. Nu am considerat că ar fi membri de familie, de exemplu, acei copii care, deși sunt necăsătoriți, s-au mutat cu domiciliul stabil în altă localitate.

Mărimea medie a unei familii, în perimetrul zonei, este de 3,3. Prin această medie de persoane, familia din zonă se situează între numărul mediu al persoanelor pe o gospodărie pe țară (3,2) și același indicator pe jud. Alba (3,4).

În fine, o ultimă caracteristică, cea nucleală, ne îngăduie o anumită regrupare, clasificare a familiilor, câteva constatări și posibile interpretări pe marginea acestei clasificări.

În funcție de această caracteristică, familiile pot fi grupate în următoarele categorii: 1) familii formate dintr-o singură persoană (11,2%); 2) familii formate din nucleu incomplet cu copii (eventual și alte persoane străine) (9,5%); 3) familii constituite din nuclee complete (soț + soție) fără copii (11,3%); 4) familii alcătuite din nuclee complete cu copii (eventual și alte persoane străine); 5) familii în componența cărora intră două nuclee familiale (bunici + părinți), complete sau incomplete, cu sau fără copii; 6) alte situații.

O primă constatare: ponderea familiilor nucleale – inclusiv cele formate din o persoană (categoriile 1–4) este de 73%, în timp ce familiile polinucleale (patriarhale) dețin o pondere de 21%. Și o primă interpretare: în virtutea proporțiilor de mai sus, e admisibilă aprecierea că familia moțescă s-a modernizat sensibil în ce privește structura ei nucleală. O a doua constatare: sub raportul structurii nucleale a familiilor, apar diferențe notabile între obiective, unele caracterizându-se printr-o pondere mai mare decât media pe zonă a familiilor polinucleale, celelalte aflându-se, într-o măsură mai mare sau mai mică, sub această medie. Probabil că, impulsionată de dezvoltările industriale și urbanistice viitoare, familia din această zonă se va angaja și mai accelerat pe calea modernizării.

III. SITUAȚIA MATERIALĂ

A. PĂMÂNTURI

Stabilirea cât de cât de exactă a pământurilor aflate în posesia locuitorilor din zona Roșia-Poieni este foarte dificilă bazându-ne numai pe datele furnizate de cercetarea noastră. Dificultățile se datorează mai multor cauze: a) datele referitoare

la posesia de pământ lipsesc din unele chestionare administrate de I.C.P. Din totalul de 1.436 de familii, numai la 986 avem răspunsuri înregistrate cu privire la posesiunea de pământ; b) marea majoritate a subiecților nu a putut da răspunsuri exacte cu privire la suprafața deținută; c) chiar și la răspunsurile relativ exacte a intervenit, nu de puține ori, un factor de incertitudine, anume: declararea suprafeței deținute folosind unitățile populare-locale de măsură (car de fân, cosaș, feldăr, litră etc.). Bunăoară, suprafața desemnată prin „litră” variază în funcție de natura produsului agricol (grâu, porumb, cartofi etc.).

Considerăm totuși că datele de care dispunem pot oferi unele puncte de reper ce pot fi utile forurilor de decizie.

Iată datele principale:

Total gospodării familiale identificate: 986, din care:

– declară posesie de pământ909

– declară că nu are pământ77

Total gospodării familiale fără date: 450

Total1.436

Din totalul familiilor care au declarat posesie de pământ (*tabelul 10*)

– 54,34% dețin o suprafață până la 2 ha;

– 33,99% dețin o suprafață între 2 și 5 ha;

– 11,67% dețin o suprafață de peste 5 ha.

Dacă calculăm suprafața de pământ ce-i revine, în medie, unei familii, vom obține un rezultat de cca 2,3 ha pe familie. Dacă, astfel, presupunem că din cele 450 de familii despre care nu avem date, în mod proporțional cu totalul, cca 35 de familii nu posedă pământ, restului de 415 i-ar reveni cca 950 de ha. Astfel, **totalul suprafeței de pământ, proprietate personală, din zonă** poate fi evaluat la cca 3100–3200 de ha.

Tabelul 10

Distribuția familiilor în funcție de suprafața deținută

Suprafața deținută	Numărul de familii		Suprafața deținută
Sub 1 ha	255	496	1–2 ha
1,1 – 2 ha	241		
2,1 – 3 ha	160		
3,1 – 4 ha	98		
4,1 – 5 ha	51	309	2,1–5 ha
5,1 – 6 ha	49		
6,1 – 7 ha	18		
7,1 – 8 ha	8		
8,1 – 9 ha	7	104	5,1 și peste 5 ha
9,1 – 10 ha	13		
10,1 și peste	9		
TOTAL	909	909	

B. ANIMALE

Din totalul familiilor, 69,2% posedă **vite**, majoritatea acestora (58,1% din total) având până la două vite. În ceea ce privește posesia de **cai**, din totalul familiilor numai 7% dețin cai. 64,3% din totalul familiilor posedă **porci**. 40,8% din totalul familiilor posedă **oi**. Majoritatea covârșitoare a populației deține sub 10 oi. 65% din totalul familiilor dețin **păsări**. 4,2% din totalul familiilor dețin **stupi**.

C. CASE

În zona investigată, există 1407 case cu 3187 camere, distribuite astfel: 256 (18,20%) case cu o cameră, 640 (45,49%) case cu două camere, 405 (28,78%) case cu trei camere și 106 (7,53%) case cu patru sau mai multe camere.

Marea majoritate a caselor a fost clădită înainte de anul 1970 (327 înainte de 1944, 161 în perioada 1944–1950, 327 în perioada 1951–1960 și 430 în perioada 1961–1970). După anul 1970 au fost construite 107, iar 55 case n-au putut fi identificate din punctul de vedere al anului construcției.

Casele sunt electrificate în proporție de 40,44%.

În ce privește calitatea caselor, aceasta este redată în *tabelul 11*.

Tabelul 11

Distribuția locuințelor (caselor) după calitatea construcției

Combinații de calitate			Număr de case
ade			34
adf			22
abe			563
acf			219
adg			6
acg			485
bde			3
bdf			–
bce			7
bcf			9
bdg			–
bcg			24
neidentificat			35
Total			1372
1	Fundație	a	Din piatră
			Din beton
		b	Fără fundație
2	Zid	c	Din lemn, lemn+pământ, piatră
		d	Lemn+cvărămidă sau piatră
3	Acoperiș	e	Țiglă
		f	Tablă sau azbociment
		g	Paie, șindrilă

D. SALARII ȘI VENITURI

Remunerație Ocupație	0-500	500-1000	1000-1500	1500-2000	2000-2500	Peste 2500	Total Populație remunerată
Agricultor, casnică	57,77 78 55,71	31,85 43 13,35	9,62 13 2,25	1			100 135 9,89
Muncitor necalificat	5,75 8 5,71	18,70 26 8,07	61,15 85 14,70	12,95 18 8,33	2 2,86		100 139 10,19
Muncitor Calificat, tehnicieni	1,01 8 5,71	5,06 25 7,76	61,82 183 31,66	22,29 66 33,55	4,39 13 18,57	6 15,79	100 296 21,70
Funcționar, intelectual		1	78,38 29 5,02	10,81 4 1,85	8,10 3 4,28		100 37 2,71
Lucrător în servicii	2 1,43	27,02 10 3,10	59,46 22 3,80	3 1,39			100 37 2,71
Pensionar	6,47 26 18,57	49,25 198 61,49	33,83 136 23,53	8,95 36 16,67	1,49 6 8,57		100 402 29,47
Nu e cazul, elev, student	8 5,71	4 1,24	1	2 0,92	6 8,57		21 29,47
Miner		2 0,62	22,83 37 6,40	32,72 53 24,54	25,31 41 58,57	17,90 29 76,31	100 162 11,87
Alte ocupații	15 10,71	13 4,03	72 12,45	33 15,28	5 7,14	3 7,89	141 10,33
TOTAL	10,26 140 100	23,61 322 100	42,37 578 100	15,83 216 100	5,13 70 100	2,78 38 100	100 1364 100

IV. OPȚIUNI REZIDENȚIALE

A. SPECIFICĂRI METODOLOGICE

1. Cu acest capitol, trecem în studiul nostru la o categorie specială de fenomene, cele de **opinie**, care prin natura lor sunt **foarte subiective**. Recoltarea datelor de acest gen și construirea rezultatelor pe baza lor comportă mult mai mari dificultăți în comparație cu investigarea **faptelor obiective** (sex, vârstă, vite etc.).

În cazul studierii opiniilor se ridică probleme speciale în ce privește gradul de validitate al rezultatelor, așa cum remarcam în capitolul introductiv. La cele spuse acolo, adăugăm aici, în continuare, câteva precizări metodologice valabile atât pentru capitolul de față, cât și pentru cel care urmează (V. *Opțiuni profesionale*).

2. Aici semnalăm caracterul aproximativ, relativ al valorii predictive a datelor obținute și prezentate de noi cu privire la opțiunile rezidențiale și profesionale ale populației cercetate. Aceasta din mai multe motive, dintre care menționăm:

2.1. Opțiunile au fost exprimate de către subiecți în mod improvizat, insuficient cumpănit, în cadrul unui interviu ce a cuprins și multe alte chestiuni. Subiecților le-a fost prezentată o situație ipotetică (ce ar face **dacă** s-ar deschide șantierul) și li s-a cerut un răspuns imediat, fără ca membrii unei familii să fi avut răgazul de a se consulta reciproc. În multe cazuri, unii membri de familie nefiind prezenți în momentul anchetei, opțiunile acestora au fost declarate de aparținătorii lor. În fine, menționăm precaritatea informației subiecților cu privire la obiectul opțiunii lor.

2.2. Chiar admitând că răspunsurile date de subiecți ar exprima în mod fidel opțiunile lor rezidențiale și profesionale pentru situația viitoare ce le-a fost prezentată, există posibilitatea ca în răstimpul dintre momentul efectuării anchetei și până la apariția efectivă a situației în care opțiunea trebuie realizată, subiecții să-și schimbe opiniile și intențiile, din motive subiective sau obiective; pot interveni între timp modificări în starea lor de sănătate, în situația lor familială, în pregătirea lor școlară etc., care ar putea determina oarecare modificări ale opțiunilor profesionale.

3. Există însă, credem, o relativ ridicată probabilitate a temeiniciei și constanței opțiunilor **majorității** subiecților cercetați. Dat fiind numărul mare al celor prinși sub raza cercetării, este totodată foarte probabil că eventualele inconstanțe individuale nu vor modifica în mod esențial aspectele statistice ale rezultatelor noastre. De asemenea, această probabilitate este întărită, credem, prin **corelațiile evidente** – ce se vor vedea – dintre statistica opțiunilor exprimate și datele privitoare la compoziția populației pe vârste, sexe, aptitudine de muncă etc.

B. ANALIZA DATELOR

1. Constatăm mai întâi că din totalul de **1436 familii** (capi de familie), 164 nu și-au exprimat niciun fel de opțiune rezidențială, 97 au manifestat una vagă („merg unde merg și alții”), iar 26 nu vor să părăsească localitățile de baștină. Din totalul de **4732 persoane**, 531 (11,22%) nu au răspuns, 313 (6,61%) au dat un răspuns vag, iar 87 (1,81%) au refuzat strămutarea.

După cum am precizat în introducere, am distribuit (regrupat) populația optanților (familii și persoane) în 5 subpopulații (P_1 , P_2 , P_3 , P_4 și P_5). Aceasta cu deosebire în scopul de a detașa P_1 (= populația care manifestă dorința de a locui în perimetrul obiectivelor) – populație care interesează în primul rând beneficiarul – și de a efectua o serie de comparații între caracteristici și structuri ale acestei

populații și cea care „pleacă” din zonă. Precizăm că în această subpopulație (P_1) am inclus și pe aceia care au răspuns că nu vor să se mute.

După cum se arată în *tabelul 13*, din totalul familiilor și persoanelor, 501 (34,89%), respectiv 1647 (34,80%) optează pentru rezidență în zonă, 274 familii (19,08%), respectiv 935 (19,76%) persoane optează pentru localități din județul Alba, dar în afara perimetrului zonei obiectivelor, 400 familii (27,86%), respectiv 1306 (27,60%) persoane și-au manifestat dorința de a se muta în alte județe.

Tabelul 13

Populația și capii de familie după zonele de strămutare

Zone de strămutare Categorii de populație	Zona obiectivelor (P_1)	Alte zone ale jud. Alba (P_2)	Alte județe (P_3)	Unde merg și alții (P_4)	Nu răspund (P_5)	Total
Familii (capi de familie)	501 34,89	274 19,08	400 27,86	97 6,75	164 11,42	1436 100
Persoane	1647 34,80	935 19,76	1306 27,60	313 6,61	531 11,22	4732 100

Celelalte familii și persoane se încadrează în subpopulațiile P_4 și P_5 despre care am vorbit la începutul acestui paragraf.

Putem corecta aceste prime constatări, eliminând din populația totală aceste două subpopulații ($P_4 + P_5$), care **n-au optat efectiv** pentru o rezidență oarecare, adică un număr de 844 persoane, respectiv 261 familii. În acest caz, distribuția populației (familii și persoane) pe zone rezidențiale și deci ponderea P_1 , P_2 , P_3 în totalul optanților ar fi cea din *tabelul 14*.

Tabelul 14

Opțiuni de strămutare ale populației

Zone optate	Zona obiectivelor	Jud. Alba	Alte județe	TOTAL
Familii	501 42,6	274 23,3	400 34,1	1175
Persoane	1647 42,3	935 24,1	1306 38,6	3888

Admitem că populația nonoptantă și indecisă (261 familii și 844 persoane) e susceptibilă de convertire la zona obiectivelor în mai mare măsură decât cea care a optat deja pentru o rezidență în afara perimetrului obiectivelor.

Dacă detaliem analiza subpopulației care rămâne în zona obiectivelor (P_1), constatăm că (*tabelul 15*) majoritatea familiilor (capilor de familie) și persoanelor (40,32% respectiv 41,89% din totaluri) aleg orașul **Câmpeni** drept nouă reședință.

Pe locul doi se situează **Bistra** cu 31,54%, respectiv 32,17% din opțiuni, pe **locul trei Abrudul** cu 11,97%, respectiv 9,83% din opțiuni, pe locurile următoare situându-se, cu un număr infim de opțiuni, alte localități (Buciumi, Sălciua, Baia de Arieș etc.).

Cei care potențial rămân în zona obiectivelor aleg în proporție de 51,49% (259 familii) respectiv 51,73% (852 persoane) viitorul loc de reședință în **mediul urban**, iar restul în mediul rural.

Tabelul 15

Opțiuni rezidențiale pe localități și medii ale populației optante în zonă (P₁)

Localitatea Indiv. și familii	Câmpeni	Bistra	Abrud	Alte localit.	Total	Din care în	
						R	U
Familii	202 40,32	158 31,54	56 11,97	85 16,97	501	243 48,50	258 51,49
Persoane	690 41,89	530 32,17	162 9,83	265 16,1	1647	795 48,26	852 51,73

Bănuim însă că, în cazul amplasării complexului economic în zonă, Bistra va intra într-un proces rapid de urbanizare și că probabil în momentul strămutării efective ponderea populației care se va muta la oraș va fi mult mai mare. În orice caz, **putem prognostica un proces accentuat de deruralizare, respectiv urbanizare a populației din zona obiectivelor. Acest fenomen va reprezenta, de altfel, doar o fațetă a amplului proces de modernizare – tehnologică, economică, urbanistică, de sistematizare a căilor de comunicație, a modului de trai – modernizare atât de necesară în Munții Apuseni.**

În finalul acestui paragraf am vrea încă o dată să atragem atenția asupra faptului – fără a-l dramatiza – că în condițiile în care cele 50% din totalul familiilor și persoanelor intenționează și ar putea să părăsească zona obiectivelor, se conturează într-o măsură oarecare **pericolul unui vid demografic care poate afecta printre altele forța de muncă din zonă**. De aceea, subliniem încă o dată: este necesar un sistem complex de măsuri, inclusiv publicitare, pentru a preveni exodul nedorit al populației din zonă.

2. După mărimea familiei (= numărul membrilor care o compun), apar ușoare deosebiri între lotul familiilor care rămâne în zonă și celelalte subpopulații familiale (tabelul 16).

Astfel, dacă ponderea familiilor formate din **două persoane** este aproximativ aceeași în trei loturi (1: care rămâne în zonă; 2: care cere mutarea în alte zone ale jud. Alba; 3: care cere mutarea în alt județ), respectiv de 24,57%, 25,00% și 25,86%, ponderea familiilor formate din **3-4 persoane** diferă de la un lot la altul și anume în sensul că aceste familii se găsesc într-o proporție mai mare în loturile care pleacă în comparație cu lotul care rămâne (150 sau 40,0% în lotul celor care pleacă, 210, respectiv 35,3% în lotul care rămân).

Tabelul 16

Capii de familie după numărul membrilor de familie
și opțiunile rezidențiale ale capului de familie

Nr.membrilor de familie Opțiuni rezidențiale	Una persoană	Două persoane	3-4 persoane	5-6 persoane	7 și peste 7	Total
În zonă	18,29 111 45,49	24,51 146 43,06	35,35 210 40,61	16,83 100 45,24	4,54 27 42,86	100 594 42,91
Altă localitate în jud. Alba	13,09 22 9,01	25,00 42 12,38	38,00 64 12,37	20,23 34 15,38	3,54 6 9,52	100 168 12,13
În alte județe	14,4 54 22,13	25,86 97 28,61	40,00 150 29,01	14,93 56 25,34	4,80 18 28,57	100 375 27,09
Nu răspunde/ unde merg și alții/ mai multe variante	23,07 57 23,36	21,86 54 15,92	37,65 93 17,99	12,55 31 14,03	4,85 12 19,05	100 247 17,84
Total	17,63 244 100	24,49 339 100	37,35 517 100	15,96 221 100	4,55 63 100	100 1384 100

3. În funcție de sex, opțiunile rezidențiale se prezintă ca în tabelul 17.

Tabelul 17

Populația după zonele de strămutare și sex

Zone de strămutare Sexe	Zona obiectivelor	Alte zone ale jud. Alba	Alte județe	Unde merg și alții	Nu răspund	Total
B	35,30 829 50,34	20,69 486 51,97	25,68 603 46,17	7,11 167 53,35	11,00 263 49,53	100 2348 49,61
F	34,31 818 49,66	18,83 449 48,03	29,48 703 53,83	6,12 146 46,65	11,24 268 50,47	100 2384 50,31
Total	34,80 1647 100	19,76 935 100	27,6 1306 100	6,61 313 100	11,22 531 100	100 4732 100

În zona obiectivelor se constată o distribuție aproape egală a opțiunilor după sexul lor (829 B față de 818 F), pentru ca în celelalte zone ale jud. Alba să predominie ușor, numeric, optanții de sex masculin (486 B față de 449 F). În schimb se pare că femeile sunt mai decise decât bărbații să evadeze din centura munților cât mai departe, în alte județe. Femeile „evadante în depărtări” (în total 703) depășesc cu 100 numărul bărbaților care optează pentru o rezidență în afara

județului Alba (în total 603). Această situație se explică, probabil, prin numărul relativ însemnat de fete orientate spre școli și ocupații ce le scot din zonă.

4. În funcție de **vârstă**, opțiunile rezidențiale se distribuie ca în *tabelul 18*.

Tabelul 18

Distribuția populației după zonele de strămutare și vârstă

Zone de strămutare Vârstă	Zona obiectivelor	Alte zone din jud. Alba	Alte județe	Nedeciși și nu răspunde	Total
0–14 ani	34,39	21,04	27,65	16,91	100
	474	290	381	233	1378
	28,78	31,02	29,17	27,61	29,12
15–29 ani	37,92	18,60	26,89	16,58	100
	375	184	266	164	989
	22,77	19,68	20,37	19,43	20,90
30–59 ani	30,57	20,11	29,33	19,99	100
	494	325	474	323	1616
	29,99	34,76	36,29	38,27	34,15
≥ 60 ani	40,59	18,16	24,70	16,55	100
	304	136	185	124	749
	18,46	14,54	14,16	14,69	15,83
Total	34,80	19,76	27,60	17,84	100
	1647	935	1306	844	4732
	1000	100	100	100	100

Se poate ușor detecta o oarecare **îmbătrânire a populației** care-și fixează opțiunile în zona obiectivelor, îmbătrânire atât în comparație cu vârsta celorlalte **două colectivități** optante (P_2 și P_3), cât și în raport cu structura de vârstă a populației în ansamblu.

Într-adevăr, în timp ce grupa de vârstă 0–14 ani deține o pondere de 28,78% în subpopulația P_1 , aceeași grupă de vârstă se găsește în proporție de 31,02% în P_2 și 29,17% în P_3 . E interesant că grupa de vârstă imediat următoare (15–29 ani) depășește prin ponderea ei (22,77%) în populația optantă pentru zona obiectivelor, pondere pe care o deține în celelalte două subpopulații (P_2 și P_3). Fapt care merită să fie subliniat, căci această grupă de vârstă (375 de tineri) stă, pe bună dreptate **în centrul atenției beneficiarului**, atât pentru ceea ce **este**, cât mai cu seamă pentru ceea ce **poate deveni** ea – ca rezervă pentru școli de calificare și de forță de muncă cu calificare ridicată – în contextul mutațiilor tehnico-economice din zonă. Ne hazardăm aci într-un mic calcul predictiv: dacă mărimea P_1 nu se va modifica – și deci nici mărimea grupei 15–29 ani – atunci scăzând din cei 375 tineri rata inapților (3,50–4% la această vârstă), scăzând numărul aproximativ al acelor care vor ieși din această categorie până în 1980 (presupunând că atunci se vor deschide școlile de calificare) și adunând numărul celor 175 de copii din grupa 10–14 ani care în 1980 vor fi intrat cu toții în grupa 15–29 ani (scăzând și din 175 rata de cei 3,50% inapți),

putem aproxima că din populația anchetată cca **400–430 (375-20-100+175-5) de vârstă 15–29 ani vor fi la dispoziția beneficiarului în 1980 pentru calificare prin școlile proiectate.**

Continuând analiza structurii pe vârste a celor 3 populații (P_1 , P_2 , P_3), reliefăm fenomenul **îmbătrânirii populației care „rămâne” în comparație cu cele care „pleacă”**. Într-adevăr, la cele spuse adăugăm constatarea că ponderea celor de **60 de ani și peste** în populația care rămâne este de **18,46%**, în timp ce în P_2 și P_3 ea este de **14,54%, respectiv 14,16%**. Deci una din consecințele negative ale strămutării populației **poate** fi accentuarea pragului de îmbătrânire a populației restante.

5. În funcție de nivelul școlarității (realizat sau în curs de realizare), distribuția populației după opțiunile rezidențiale este cea din *tabelul 19*.

Tabelul 19 pune în lumină diferențele în privința structurii pe nivele și tipuri de școlaritate între P_1 , P_2 , P_3 , P_5 și populația totală. Dar acest tabel și diferențele sau suprapunerile ce rezultă din el pot fi corectate și într-un fel verificate prin eliminarea persoanelor cuprinse în linia 1–9 a tabelului, sub denumirea „nu e cazul”, categorie de persoane ce poate introduce un element distorsionant în determinarea ponderilor ce ne interesează.

Tabelul 19

Distribuția populației după opțiuni rezidențiale și școlaritate

Opt. rezidențiale Preg.școlară	Jud. Alba – în zona obiectivelor	Jud. Alba – alte zone	Alte județe	Unde merg și alții	Nu răspunde	Total
Nu e cazul	181 31,81	137 24,08	148 26,01	39 6,85	64 11,25	569 100
Analfabet	103 42,74	38 15,77	51 21,16	20 8,29	29 12,03	241 100
Șc. de 4 ani	660 36,54	336 18,60	487 26,96	113 6,25	10 0,55	1806 100
Șc. de 7–10 ani	477 31,11	332 21,66	442 28,83	101 6,59	181 11,80	1533 100
Liceu + șc. tennică	78 40,83	26 13,61	55 28,79	13 6,80	19 9,98	191 100
Șc. profesională	134 39,29	57 16,71	102 29,91	26 7,62	22 6,45	341 100
Facultate	8	4	12	1	3	28
Alte situații	6	5	9	–	3	23
Total	1647	935	1306	313	531	4732

Prin reducția propusă, distribuția populației în subgrupele ei rezidențiale și proporțiile nivelelor și tipurilor de școală în cadrul fiecărei subgrupe și a populației totale arată ca în *tabelul 20*.

Tabelul 20

Populația după rezidență și pregătire școlară

Populația Preg.școlară	Populația care rămâne	Populația care pleacă	Populația nonoptantă	Total
Analfabet	103 7,02	89 4,50	49 6,61	241 5,78
Șc. de 4 ani	660 45,02	823 42,09	323 43,8	1806 43,39
Șc. de 7–10 ani	477 32,53	774 39,59	282 38,05	1533 36,83
Liceu + șc. tennică	78 5,32	81 4,15	32 4,31	191 4,59
Șc. profesională	134 9,14	159 8,14	48 6,45	341 8,19
Alte situații	14	30 1,53	7	51 1,22
Total	1466 100	1956 100	741 100	4163 100

Datele *tabelului 20* indică o ușoară **modificare a structurii școlare a populației care rămâne în zonă față de aceeași structură a întregii populații anchetate**. În comparație cu aceasta din urmă, populația potențial rezidentă în zonă va avea cu 1,1–1,2% mai **mulți analfabeți**, cu 1–3% mai **multe** persoane cu școală primară, cu 1–3% mai **puțin** persoane cu școala de 7–10 ani. Ca să comparăm numai rubricile cu un număr mai mare de persoane.

Sub raport structural-școlar **diferențele apar ceva mai accentuat între populația care potențial pleacă și cea care potențial rămâne**. Aceasta **din urmă** include cu 2% mai **mulți** analfabeți, cu 2% mai multe persoane cu școală de 4 ani, cu 7% mai puține persoane cu școală de 7–10 ani, ceva mai **multe** persoane cu liceu, școli tehnice și profesionale în comparație cu populația care pleacă.

Schimbările au o dublă semnificație. **Pe de o parte**, prin **sporirea numărului de analfabeți** și scăderea ponderii acelor care au până la 7–10 clase, are loc o **ușoară deteriorare a structurii școlare a populației care rămâne** în amândouă raporturile amintite. **Pe de altă parte**, putem vorbi de o abia perceptibilă **ameliorare** a structurii școlare, pe treptele mai înalte ale acesteia (școala profesională, liceu, școli tehnice), a populației care rămâne în zonă în comparație cu celelalte două populații.

Desigur, în zonă rămâne o populație cu un stoc școlar apreciabil – 477 persoane cu 7–10 clase, 78 cu liceu, 134 cu școală profesională – în total cu

700 persoane, grup de persoane care are o platformă școlară corespunzătoare pentru activități calificate. Nu putem trece însă cu vederea faptul că cca **1000 de persoane cu aceeași pregătire școlară** – între care 159 cu școală profesională – înclină să părăsească zona, ceea ce fără îndoială poate constitui o pierdere atât pentru viața social-culturală, cât și pentru activitățile de viitor din Valea Arieșului.

6. Dacă opțiunile rezidențiale consemnate de noi s-ar realiza în linii mari, atunci structura interioară pe ocupații a fiecărei subgrupe rezidențiale în comparație cu întreaga populație recenzată ar (va) arăta ca în *tabelul 21*.

Tabelul 21

Populația după zonele de strămutare și ocupațiile actuale*

Zonele de strămutare Ocupații actuale	Zona obiectivelor	Alte zone ale jud. Alba	Alte județe	Unde merg și alții	Nu răspund	Total
Agricultor (inclusiv casnică)	567 33,95	305 18,26	461 27,60	123 7,36	214 12,81	1670 100
Muncitor necalificat	78 78,00	14	23	8	16	139 100
Muncitor calificat	133 47,5	42	60	10	35	280 100
Tehnician	9	3	2	–	2	16
Funcționar – intelectual	19	1	11	3	3	37
Lucrător în servicii	21	3	10	2	1	37
Miner	57 35,19	41 25,31	37 22,84	4	23 14,20	162 100
Elevi și studenți	381 34,04	228 20,37	312 28,77	70 6,25	118 10,54	1119 100
Pensionar	100 24,87	98 24,38	149 37,06	30	25	402 100
Alte ocupații	35	31	44	10	21	141
Nu e cazul	247	169	187	53	73	729
Total	1647	935	1306	313	531	4732

Pentru a scoate și mai pregnant în relief aspectele care ne interesează vom proceda și de astă dată la o primă reducere și regrupare a datelor (*Tabelul 22*).

În acest tabel (22) am detașat populația **ocupată (activă)** de cea **neocupată (inactivă)**, distribuindu-le pe fiecare în parte pe categorii ocupaționale sau de altă natură și zone rezidențiale. Diferențele între structura ocupațională a populației active care rămâne în zonă, a populației care pleacă, a celei non-optante și a întregii populații se observă și se citesc mai ușor.

* Termenul de ocupație este utilizat în sens mai general.

Tabelul 22

Opțiuni rezidențiale și ocupații actuale

Opt. Rezid. Ocup. actuale		În zona obiectivelor	Alte opțiuni rezidențiale					TOTAL
			Jud. Alba	Alte județe	Unde merg și alții	Nu răspund	TOTAL	
Populația activă	Agricultori	567 33,95	305	461	123	214	1103 66,04	1670 100
	Muncitori necalificați	78 56,12	14	23	8	16	61 43,88	139 100
	M. calif. + tehnicieni	142 47,97	45	62	10	37	154 52,03	296 100
	Mineri	57 35,16	41	37	4	23	105 64,84	162 100
	Lucrător în servicii	21	3	10	2	1	16	37
	Funcționari, intelectuali	19	1	11	3	3	18	37
	Alte ocupații	35	31	44	10	21	106	141
	TOTAL	919 37,02	440	648	160	315	1563 62,97	2482 100
Populația inactivă	Elevi și studenți	381	228	322	70	118	738	1119
	Pensionari	100	98	149	30	25	302	402
	Alte situații	247	169	187	53	73	482	729
	TOTAL	728 32,35	495	658	153	216	1522 67,65	2250 100
TOTAL		1647	935	1306	313	531	4732	2250

Operând o a doua regrupare și reducere, obținem structura **ocupatională a populației exclusiv active** (Tabelul 23).

Tabelul 23

Ponderea ocupațiilor actuale în populația activă
și în subgrupele rezidențiale posibile ale acestora

Ocupații	Populația activă și subgrupele ei rezidențiale	Totalul populației existente în zonă	Populația activă care rămâne	Populația activă care pleacă	Populația activă non- optantă
Agricultori		67,28	61,67	70,5	70,9
Mineri		6,52	6,20	7,2	5,68
Muncitori + tehnicieni		11,92	23,93	9,4	14,9
Funcționari, intelectuali, lucrători în servicii		2,98	4,34	2,29	1,89
Alte ocupații		5,68	3,80	6,89	6,52
Total		100 (= 2482)	100 (= 919)	100 (= 1088)	100 (= 475)

Din *tabelul 23* rezultă cât se poate de limpede două diferențe esențiale între structura ocupațională a populației care potențial rămâne în zona obiectivelor și celelalte 3 (trei) populații. **În primul rând**, ponderea agricultorilor în populația care rămâne este sensibil **mai mică** decât în celelalte trei populații: cca **61%** față de 67,70% și 70%. **În al doilea**, se constată o **creștere substanțială a ponderii muncitorilor** (necalificați, calificați și tehnicieni) în populația ce rămâne în comparație cu celelalte populații: de la cca 12,9%, 9,4% și 15% la cca 24%. Rezultă că muncitorii se orientează în mult mai mare măsură spre rămânerea în zonă decât agricultorii. Aceștia din urmă aspiră în proporție mai mare decât alte categorii de activi să părăsească munții. Probabil că condițiile nu prea favorabile agriculturii joacă rolul lor în această orientare spre exod.

Se poate pune însă, în acest context, următoarea întrebare: reducerea cu cca 1100 de persoane a numărului de agricultori din zonă – evident, în cazul realizării opțiunilor rezidențiale – nu este oare proporțională cu reducerea necesarului de forță de muncă în urma transformărilor ce vor avea loc? Problema aceasta poate dobândi un plus de acuitate dacă se vor realiza în următorii cinci-zece ani și opțiunile profesionale ale subiecților. Doar **121 persoane** din populația care rămâne în zonă optează pentru agricultură, ceea ce reprezintă cca, 28% din lotul activ al populației. Am spus „poate dobândi” deoarece noi nu știm câtă forță de muncă necesită agricultura din zonă, care este încărcătura cu zile-muncă pe an a populației agricole existente (1670) etc. S-ar putea ca încărcătura să fie redusă, să existe, deci, un surplus de oameni în agricultură, caz în care reducățiile posibile calculate de noi să fie cât se poate de binevenite, normale.

Se mai poate pune și a doua problemă: în condițiile în care și dacă va fi strămutată populația **întreagă** de pe văile în care vor fi amenajate noile obiective industrial-miniery **la o distanță apreciabilă** (Bistra, Lupșa, Bucium) de **pământurile** (arabile, pășuni) **ce vor rămâne afectate agriculturii**, cum se va asigura transportul forței de muncă la aceste locuri și deci cultivarea lor în condiții normale? Nu ne îndoim că cei ce se ocupă cu reamenajarea agriculturii și silviculturii din zonă cunosc acest probleme și se preocupă de soluționarea lor. Poate, însă, că n-ar fi rău să li se comunice și aceste date ale noastre.

Putem presupune deci că nu numai necesitățile manifestate de forță de muncă pentru noile obiective, ci **și nevoile agriculturii din zonă** – cât și alte considerente demografice și sociale – reclamă luarea unei decizii, demararea unor acțiuni care să contracareze posibila migrațiune **excesivă** din zonă, să mențină acest proces, pe cât e cu putință, în limitele normalului.

7. În urma opțiunilor rezidențiale, noi grupări de persoane apar cu structuri diferite între ele și în raport cu populația întreagă cercetată – sub raportul **capacității de muncă** așa cum indică *tabelul 24*.

Tabelul 24

Populația după zonele de strămutare și capacitatea de muncă

Zonele de strămutare Capacitatea de muncă	În zona obiective-lor	În alte zone ale jud. Alba	În alte județe	Unde merg și alții	Nu răspund	Total
Apt	1172 35,80	651 19,89	870 23,58	197 6,01	383 11,70	3273 100
Potențial apt	184 36,43	103 20,39	123 24,35	51 10,09	44 8,71	505 100
Inapt	291 30,50	181 18,97	313 32,80	65 6,81	104 10,80	954 100
Total	1164	935	1306	313	531	4732

Din totalul apților – cum se observă – 1172 (35,80%) rămân în zonă, iar din totalul inapților 291 (30%). Regrupând datele, punem (în *tabelul 25*) mai clar în relief diferențele, exprimate exclusiv în cifre, dintre cele 4 (patru) populații în ce privește aptitudinea pentru muncă.

Tabelul 25

Capacitatea de muncă în populația totală și în subgrupele rezidente ale acesteia (în %)

Populația Capacitatea de muncă	Totalul populației existente în zonă	Populația care rămâne	Populația care pleacă	Populația non-optantă
Aptă	69,16	71,15	67,87	68,72
Parțial aptă	10,67	11,17	10,08	11,25
Inaptă	20,16	17,66	22,04	20,02
Total	100 (= 4732)	100 (= 1647)	100 (= 2241)	100 (= 844)

Se observă ușor că eventuala regrupare teritorială a populației, potrivit opțiunilor exprimate, va **favoriza**, sub raportul capacității de muncă, **populația înclinată să rămână în zonă**. Într-adevăr, proporția apților în această ultimă populație **depășește** cu 3,4% proporția aceluiași în populația care vrea să plece. Iar procentul celor inapți este cu cca **4,5% mai mic** în populația care rămâne în comparație cu cealaltă populație.

Precizăm că aici e vorba de **întreaga** populație care pleacă sau rămâne, indiferent de zonă – după strămutare, și aceasta este de 919 persoane. Dacă procentul inapților în **întreaga** populație care rămâne în zonă (1647 persoane) este de **17,66%**, având în vedere numărul mare de vârstnici (304 persoane de 60 ani și peste) în această populație și ponderea ridicată a inapților în această grupă de vârstă, putem presupune că procentul inapților în populația **activă** din zonă (919 persoane) să fie

cam de 15–20%. În acest caz populația aptă pe care se va putea conta în cazul strămutării va fi de cca 750–850 persoane.

Am urmărit, în acest capitol, să degajăm din informația colectată **schimbările** structurale, **consecințele** cantitative și calitative, pozitive sau negative (din diferite puncte de vedere), dorite (scontate) sau, eventual, nedorite (nescontate) de beneficiar, schimbări și consecințe ale strămutării populației ca urmare a unor amplasări industrial-miniere în cele nouă obiective. Am reliefat, credem suficient, transformarea pozitivă a structurii populației care rămâne în zonă după diverse caracteristici, în sensul **modernizării** ei, sub impulsul mutațiilor tehnico-economice ce vor avea loc în zonă. Totodată n-am ocolit distorsiunile, deteriorările – cantitative și calitative – posibil de survenit și, deci, de prevenit – în structura populației care va rămâne în zonă, luând în considerație atât nevoile de forță de muncă industrială și agricolă, cât și necesități demografice și socio-culturale mai generale.

Abordarea, în continuare, a **opțiunilor profesionale**, va dezvălui noi dimensiuni ale transformărilor posibile în profilul populației, noi dimensiuni ale acestor transformări, cu deosebire acele transformări care merg în întâmpinarea așteptărilor beneficiarului.

V. OPȚIUNI PROFESIONALE

1. Problema opțiunilor profesionale prezintă mare interes, sub dublu aspect: practic și științific. Practic – din unghiul de vedere al rezervelor de forță de muncă, atât pentru obiectivele miniere-industriale ce urmează a se construi, cât și pentru agricultura din zonă; științific – din unghiul de vedere al mobilității sociale, al aspirațiilor și strategiei mobilitare a populației cercetate, a influenței implantării întreprinderilor miniere-industriale asupra acestor aspirații. De fapt, cele două unghiuri de vedere sunt strâns interdependente. Totuși, în paginile care urmează, ne vom concentra asupra chestiunilor ce vizează în mod direct resursele de forță de muncă, urmărind desprinderea aspectelor care – credem – pot interesa pe beneficiar.

2. Vom atrage pentru început atenția asupra datelor privitoare la repartizarea opțiunilor profesionale ale populației totale (tabelul 26 – linia orizontală a totalurilor).

Rezultă mai întâi că o mare parte a populației, ceva mai mult de un sfert din total (1.219 persoane), figurează la rubrica „nu e cazul”. Această parte a populației cuprinde persoanele în vârstă (sunt 630 de persoane de peste 60 de ani sau 814 persoane de peste 50 de ani); la aceștia se mai adaugă un număr de bolnavi și inapți dintre cei mai puțin vârstnici, mulți dintre ei pensionari de boală (silicoză).

Un număr, de asemenea mare, de subiecți nu au exprimat o opțiune profesională, amânând formularea unei atari opțiuni pentru o dată nedeterminată („să înceapă școala și vom vedea”). Sunt 974 de persoane în această situație, evident copii și tineri.

Rămân, prin urmare, cu opțiuni efective și realizabile într-un viitor apropiat, un număr de 2.539 (53,63% din 4.732) persoane, ceva mai mult de jumătate din populația totală.

Vom considera în continuare cifra de 2.539 drept totalul opțiunilor efective, total la care vom corela toate procentele ulterioare.

Pentru „agricultor” avem 348 (13,71% din 2.539) de opțiuni.

Tabelul 26

Întreaga populație după opțiuni profesionale și obiectiv

TOTAL	632	1570	366	227	477	241	348	260	611	4732
Aceeași ocupație	36	137	37	10	28	16	36	24	92	416
Alte ocupații	33	124	61	81	29	5	27	19	34	413
Medici	2	6	1	–	–	–	3	1	9	22
Ingineri	4	25	–	–	2	6	8	7	6	58
Învățători și profesori	10	33	1	1	1	3	12	5	20	86
Funcționari	2	7	–	–	1	–	4	3	12	29
Servicii	37	141	–	–	3	13	16	16	65	291
Tehnicienii	13	50	–	1	2	13	8	23	18	128
Muncitori calif. metalurgie	11	27	–	1	–	2	–	4	12	59
Muncitor calif. expl. minieră	8	24	2	1	3	1	2	1	3	45
Miner subteran	18	10	1	1	12	3	1	2	–	48
Miner carieră	–	7	2	–	2	5	1	–	1	18
Muncitor calif. construcții	13	15	2	–	3	–	3	–	10	46
Muncitor necalif. construcții	7	9	1	–	4	–	1	–	1	23
Muncitor calificat în orice domeniu	60	175	9	13	22	32	32	16	71	430
Muncitor necalif. în orice domeniu	12	29	5	2	3	5	4	3	16	79
Agricultură	59	69	42	21	125	6	14	4	8	348
Să înceapă școala	172	312	112	31	120	36	66	52	73	974
Nu e cazul	135	370	90	64	117	95	108	80	160	1219
Obiectiv	1	2	3	4	5	6	7	8	9	TOTAL

Pentru profesiunile importante din unghiul de vedere al beneficiarului, opțiunile se repartizează astfel: muncitor necalificat, în alte domenii decât mineritul, construcțiile și metalurgia – 79 (3,11%); muncitor calificat în aceleași domenii 430 (16,93%); muncitor necalificat în construcții – 23 (0,90%); muncitor calificat în construcții 46 (1,81%); miner în carieră – 18 (0,70%); miner în subteran – 48 (1,89%); muncitor calificat în exploatare minieră – 45 (5,04%); în servicii – 291 (11,45%; e vorba în proporție de peste 90% de femei casnice care s-ar angaja la cantine etc.); funcționari – 29; alte ocupații – 413 (16,26%). După cum se vede, opțiunile pentru cele mai importante domenii sunt reduse ca număr, majoritatea doar de ordinul zecilor. Dacă luăm împreună opțiunile pentru profesiunea de **muncitor necalificat din toate domeniile**, avem cifra **168 (6,68)**; pentru **muncitor calificat în toate domeniile** – **580 (22,84)**; pentru **profesiunile muncitorești, indiferent de domeniu și de calificare, avem deci 748 (29,46% opțiuni)**. Credem că această din urmă cifră este de luat în considerare, întrucât este de presupus că cel care a optat pentru o profesiune muncitorească determinată va putea fi utilizat, la nevoie, și în alte domenii, mai mult sau mai puțin apropiate.

Tabelul 27

Opțiunile profesionale (pe total), corectate prin „aceeași ocupație”

Nu e cazul			1219
Să înceapă școala...			974
Agricultor	348	77	425
Muncitor necalificat	79	41	120
Muncitor calificat	430	103	533
Muncitor necalif.construcții			23
Muncitor calif. construcții			46
Miner în carieră			18
Miner în subtean	48	53	101
Muncitor calif.expl.minieră			45
Muncitor calif. metalurgie			59
Tehnician	128	6	134
Servicii	291	11	302
Funcționari	29	14	43
Învățători, profesori			86
Ingineri			58
Medici			22
Alte ocupații	413	55	468
Nu răspunde			36
TOTAL		360	4732

În *tabelul 26*, privind opțiunile profesionale, figurează un număr relativ mare – 416 cazuri – de persoane care declară opțiunea pentru „aceeași profesiune” ca în prezent. Desfășcând această poziție în componentele sale (*tabelul 27*), obținem la profesiunile care interesează un număr întrucâtva mărit la

disponibilități. Astfel: la agricultor – 431, la muncitor necalificat – 10, la muncitor calificat – 533, la minier – 101, la tehnician – 134, la serviciu – 302, la funcționar – 43 și la alte ocupații – 468. Creșterea este considerabilă la profesiunile (în ordine crescândă) muncitor calificat, agricultor, minier, muncitor necalificat. Cu aceste completări, **obținem pentru muncitori necalificați în toate domeniile – 962; pentru muncitori calificați în toate domeniile – 683; pentru profesiunile muncitorești, indiferent de domeniu și de calificare, un total de 943 opțiuni.** Aceasta este cifra maximă pe care se poate conta. La aceasta se mai adaugă, eventual, un număr nedeterminabil din cifra relativ mare – 413, cum s-a văzut – de opțiuni pentru „alte ocupații”, nespecificate, precum și un număr, de asemenea nedeterminabil, din categoria „să înceapă școala” (în care se cuprind în majoritate copiii mici, între 0–4 și 5–10 ani.

Rămâne la latitudinea beneficiarului să aprecieze caracterul satisfăcător sau nesatisfăcător, din unghiul de vedere al necesarului de proiectat de forță de muncă, al disponibilităților probabile constatate de noi.

3. Corelația poate cea mai importantă, din unghiul de vedere al beneficiarului, este aceea **dintre opțiunile profesionale și cele rezidențiale**. Datele de mai sus, precum s-a văzut, se referă la populația totală din zonă, supusă cercetării. O bună parte din această populație însă, cum s-a arătat în capitolul al IV-lea al prezentei sinteze, intenționează ca, la schimbarea reședinței, să se stabilească în alte județe. Este evident că rămân efectiv interesante, din unghiul de vedere al beneficiarului, numai acele opțiuni profesionale care se asociază cu asemenea opțiuni rezidențiale care fac posibilă exercitarea profesiunilor alese în cadrul obiectivelor ce se vor construi. Prin urmare, credem că trebuie desprinse din opțiunile populației totale cele ale populației care intenționează să se stabilească în zonă (P_1) – *tabelul 28*.

Din totalul de 4.732 persoane, 2.193 (46,34%) nu s-au angajat în opțiuni profesionale efective. Până la totalul de 4.732 rămân 2.539 (53,66%) persoane care au optat pentru grupele de profesii indicate în tabel, distribuite fiind aceste persoane concomitent în funcție de opțiunile lor profesionale și rezidențiale.

Populația care intenționează să rămână în zona obiectivelor se distribuie în funcție de opțiunile profesionale în următoarele categorii: 121 agricultori, 77 mineri, 34 muncitori în construcții, 304 muncitori în diverse domenii industriale (din care 33 în metalurgie), 88 funcționari-intelectuali, 133 muncitori în servicii, 124 alte ocupații. Se poate constata **numărul restrâns de opțiuni** pentru profesii ce vor deține **o pondere foarte importantă** într-un viitor apropiat în zonă. E vorba de **minierit** cu 77 opțiuni, ceea ce va însemna – în cazul realizării lor – o **scădere** a numărului de mineri din zonă cu 87 persoane, deci cu peste 50%; de **construcții** și **metalurgie**, cu un total de 77 opțiuni. Desigur, mai există 437 opțiuni profesionale ale celor ce nu au optat pentru o nouă rezidență sau sunt indeciși. Aceștia reprezintă o **primă rezervă** care, în condițiile în care am vorbit în multe locuri ale acestui studiu, poate fi mai ușor convertită la rezidență în zonă și deci poate completa lotul de muncitori solicitați de beneficiar. Presupunând că s-ar

realiza o atare convertire, numărul minerilor **potențiali** ar crește de la 77 la 102, acela al metalurgiștilor la 42, iar cel al muncitorilor în construcții la 45. Creșteri, evident, nesemnificative. Dacă considerăm în ansamblu opțiunile muncitorilor din P₁, ele reprezintă un total de 461 (inclusiv tehnicienii), cu 136 mai puțin decât numărul total de muncitori (597) existent actualmente în zona obiectivelor. E clar că opțiunile **nu** merg în sensul așteptărilor, că amplasările industrial-urbane n-au exercitat o influență notabilă asupra opțiunilor profesionale și rezidențiale. Putem presupune că viitoarele amplasări sunt încă îndepărtate, abstracte, vagi în conștiința populației și că, prin intensificarea măsurilor de informare, propagandă, publicitate și, apoi, prin demararea efectivă a construcțiilor, mulți ar reveni asupra opțiunilor actuale.

Tabelul 28

Populația după opțiunile rezidențiale și opțiunile profesionale

Opți. rezid. Opțiuni profesionale		În zona obiectivelor	Alte opțiuni rezidențiale				TOTAL
			În jud. Alba	În alte județe	Indecis sau nu răspund	TOTAL	
Non-opțiuni	Nu este cazul	397 32,56	228	365	229	822 67,44	1219 100
	Să înceapă școala	313 32,13	211	272	178	661 67,87	974 100
	TOTAL	710 32,31	439	637	407	1483 67,62	2193 100
Opțiuni efective	Agricultori	121 28,07	99	129		310 71,92	431 100
	M. în div. domenii	274 41,96	130	139	110	379 58,04	653 100
	Muncitori în construcții	34 49,21	10	14	11	35 50,79	69 100
	Mineri	75 46,95	32	30	25	87 53,05	164 100
	Muncitori în metalurgie	33 55,93	7	10	9	26 44,07	59 100
	Tehnicienii	53 39,55	27	34	20	26 44,07	59 100
	Funcționari, intelectuali	88 33,58	47	86	41	174 66,42	262 100
	Servicii	133 44,03	31	79	59	169 55,97	302 100
	Alte ocupații	124 26,66	113	148	80	341 73,34	465 100
	TOTAL	937 36,90	496	669	437	1602 63,10	2539 100
	TOTAL	1647 34,80	935	1306	844	3085 65,20	4732 100

Dacă P_5 ar fi redusă în zonă, atunci, evident, va spori apreciabil (cu 175) numărul muncitorilor potențiali de la 461 la **636**.

Dar cifra care poate da cel mai mult de gândit este cea de **121** opțiuni pentru agricultură. Dacă s-ar realiza o atare opțiune, ar însemna că din 1670 de persoane care au lucrat în agricultura din zona obiectivelor numai **121** (cca **7%** din totalul agricultorilor existenți astăzi) se vor mai îndeletnici cu aceeași ocupație peste 5–10 ani, în timp ce teritoriul agricol și necesitățile forței de muncă nu vor scădea corespunzător.

Trebuie să recunoaștem că opțiunile profesionale prefigurează o structură socio-profesională posibilă a populației actuale efectiv optante (în esență cea **activă**) radical modernizată, în care agricultorii dețin doar cca 17%, iar celelalte profesii (secundare și terțiare) ar avea o pondere de cca 83% (*tabelul 29*).

Tabelul 29

Opțiuni rezidențiale și opțiuni profesionale efective

Opțiuni rezidențiale Opțiuni prof. efective	În zona obiectivelor	Alte opțiuni	TOTAL
Agricultori	121 28,04	310 71,96	431 100
Muncitori	551 40,54	808 59,46	1359 100
Servicii	170 36,95	290 63,05	460 100
Funcționari și intelectuali	95 32,87	194 67,13	289 100
TOTAL	937 36,90	1602 63,10	2539 100

Comparația dintre cele două populații arată limpede că modernizarea va fi mai accentuată în cazul populației care rămâne.

4. O corelație importantă este aceea dintre opțiunile profesionale și calificarea optanților. Dispunem de datele privitoare la această corelație numai pentru **capii de familie** (*tabelul 30*).

Dintre cei **necalificați**, aproape jumătate (319) se înscriu pentru opțiuni la „nu e cazul”. Din rest, cei mai mulți (133) se găsesc la „aceeași ocupație”, care înseamnă cu precădere agricultură. Dintre cele 195 de persoane care rămân, 47 optează pentru profesiunea de muncitor necalificat în variate domenii, 36 pentru profesiunea de muncitor calificat în variate domenii, deci în total 83 de opțiuni pentru profesii muncitorești. De notat: la cei necalificați predomină opțiunile pentru profesii, de asemenea, fără calificare. Și aici, avem un număr relativ de opțiuni pentru „alte ocupații”: 41.

Tabelul 30

Opțiunile profesionale și calificarea capilor de familie

Calificare Opțiuni profesionale	Nu e cazul	Calificare terminată	Calificare în curs de efect.	Nu e calificat	Alte situații	TOTAL
Nu e cazul	200	180	2	319	13	714
Să înceapă școala...				1		1
Agricultor	21	2		48		71
Muncitor necalificat	3	2		22		27
Muncitor calificat	5	32	3	14	2	56
Muncitor necalif.construcții			2	10		12
Muncitor calif. construcții	4		1	12		26
Miner în carieră	2	4		7	1	14
Miner în subtean	6	25	2	8		41
Muncitor calif.expl.minieră	1	7	5	10	1	24
Muncitor calif. metalurgie	1	5				
Tehnicieni	4	5		1	1	11
Servicii	7	4		19		30
Funcționari		1				1
Învățători, profesori						
Ingineri		1				1
Medici						
Alte ocupații	2	20				69
Aceeași ocupație	54	117				330
Nu răspunde						2
TOTAL	310	414				1436

Cei cu „calificarea în curs de terminare” sunt nesemnificativ de puțini.

Dintre cei **calificați** avem la „nu e cazul” 180, iar la „aceeași ocupație” 117. Rămân cu opțiuni efective și cunoscute 117, dintre care pentru diferite profesii muncitorești optează 84 în total. La „alte ocupații” avem 20, iar la „agricultor” – în mod firesc doar 2.

5. Corelația dintre opțiunile profesionale și pregătirea școlară (Tabelul 31).

Populația totală prezintă un număr destul de ridicat de analfabeți (241, cca 5%); însă cea mai mare parte dintre aceștia (168 persoane) **nu** prezintă opțiuni profesionale, încadrându-se la „nu e cazul”; 22 optează pentru agricultură, restul, în proporții lipsite de importanță, pentru profesii muncitorești necalificate și pentru servicii; 21 pentru „aceeași ocupație”.

Coloanele cele mai importante ale tabelului sunt cele care vizează pe cei cu **școală de 4 ani (1806 persoane)** și pe cei cu **școală de 7–10 ani (1533 persoane)**.

Dintre cei cu școală de 4 ani, avem 727 la „nu e cazul” (persoane în vârstă etc.), 178 la „să înceapă școala ...”, 117 la „alte ocupații” și 187 la „aceeași ocupație”. Rămân deci, în total, pentru profesii muncitorești 207 opțiuni. Majoritatea celor care, în total, optează pentru servicii se află în această coloană: 150.

Tabelul 31

Opțiunile profesionale și pregătirea școlară

Pregătire școlară	Nu e cazul	Analfabet	Șc. 4 ani	Șc. de 7-10 ani	Liceu terminat	Liceu neterminat	Șc. prof. terminată	Șc. prof. neterminată	Șc. tehnică terminată	Șc. tehnică neterminată	Facultate terminată	Facultate neterminată	Alte situații	TOTAL
Opt. profesion.														
Nu e cazul	58	168	727	233	6	2	18	0	3	0	0	0	4	1219
Să înceapă școala...	465	9	17	98	0	10	3	9	0	1	0	0	2	975
Agricultor	0	22	207	116	1	0	1	0	0	0	0	0	1	348
Muncitor necalificat	0	7	47	24	1	0	0	0	0	0	0	0	0	79
Muncitor calificat	14	0	74	246	3	9	61	23	0	0	0	0	0	430
Muncitor necalif. construcții	0	2	11	9	0	0	1	0	0	0	0	0	0	23
Muncitor calif. construcții	0	2	13	10	0	0	14	6	0	0	0	0	1	46
Miner în carieră	0	0	9	5	0	0	3	0	0	0	0	0	1	18
Miner în subtean	0	0	25	19	0	0	4	0	0	0	0	0	0	48
Muncitor calif. expl. minieră	0	0	23	18	0	0	4	0	0	0	0	0	0	45
Muncitor calif. metalurgie	0	0	5	27	0	1	8	17	0	1	0	0	0	59
Tehnician	5	0	12	49	13	23	7	12	5	0	0	0	2	128
Servicii	2	6	150	113	5	5	7	3	0	0	0	0	0	291
Funcționari	2	0	2	13	3	4	1	2	2	0	0	0	0	29
Învățători, profesori	5	0	7	45	9	11	1	1	0	0	3	3	0	85
Ingineri	1	0	7	20	2	14	0	2	1	1	0	10	0	58
Medici	4	0	2	9	1	3	1	0	2	0	0	0	0	22
Alte ocupații	14	5	117	169	12	13	37	28	2	4	3	6	3	413
Aceeași ocupație	0	21	187	107	7	3	62	5	6	2	3	0	7	410
Nu răspunde	0	0	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
TOTAL	570	242	1806	1533	63	98	233	108	21	9	9	19	21	4732

Dintre cei cu școală de 7-10 ani, avem 233 la „nu e cazul” (persoane în vârstă etc.), 298 la „să înceapă școala ...” (tineri care deci își caută școlarizarea), 169 la „alte ocupații” și 107 la „aceeași ocupație”. Rămân deci, din total, **726** de opțiuni efective. Dintre acestea, 116 se îndreaptă spre agricultură. Pentru profesioni muncitorești necalificate s-au exprimat în această coloană 57 opțiuni, iar pentru cele calificate, cum era firesc, mult mai multe – 301; deci în total pentru profesiunile muncitorești 358 opțiuni. Avem și în această coloană o mare parte a opțiunilor totale pentru servicii: 113. Este de remarcat că în această coloană sunt

relativ multe opțiuni pentru profesii intelectuale, în total 74, din care 45 învățători-profesori, 20 ingineri, 9 medici; sunt și 49 de opțiuni pentru profesiunea de tehnician. Natural, în categoria celor cu școala de 7–10 ani, aspirațiile de mobilitate ascensională sunt mai ridicate.

Dintre celelalte categorii, doar coloana celor cu școala profesională terminată are o pondere mai importantă – 233 de persoane. În această coloană, cele mai numeroase opțiuni merg, de asemenea, spre profesiunile muncitorești calificate – 87, în toate domeniile. Aici nu apar decât cu câte o singură opțiune profesiunile intelectuale, și doar 7 pentru profesiunea de tehnician.

Coloana celor cu școala profesională neterminată – 108 persoane în total, prezintă caracteristici similare cu coloana precedentă.

6. Din *tabelul 32* privind **corelația dintre opțiunile profesionale și capacitatea de muncă**, prezintă oarecare interes doar coloana „parțial apt”, deoarece datele despre cei apti sunt foarte apropiate, la cele mai multe și mai importante profesii, cu cele din tabelul de bază al repartizării opțiunilor populației totale, iar problema opțiunilor celor inapți nu se pune.

Tabelul 32

Opțiunile profesionale și capacitatea de muncă

Capacit. de muncă Opțiuni profesionale	apt	parțial apt	inapt	Total
Nu e cazul	121	215	883	1219
Să înceapă școala ...	955	4	15	974
Agricultor	296	49	3	348
M.necalific. în orice domeniu	64	15	–	79
M. calificat în orice domeniu	420	9	1	430
M. necalific. construcții	22	1	–	23
M. calificat construcții	42	4	1	46
Miner în carieră	16	1	1	181
Miner în subtean	40	8	–	48
Muncitor calific. expl. minieră	43	2	–	45
M. calificat metalurgie	57	2	–	59
Tehnician	126	1	1	128
Servicii	240	47	4	291
Funcționari	29	0	–	29
Învățători, profesori	83	3	–	86
Ingineri	37	1	–	58
Medici	22	–	–	22
Alte ocupații	345	33	35	413
Acceași ocupație	296	106	8	410
Nu răspunde	1	3	2	6
TOTAL	3275	504	953	4732

Deci, la „parțial apti”, avem următoarele date: pentru profesiunile muncitorești necalificate optează 25, pentru cele calificate 17 persoane; în total deci pentru

profesiunile muncitorești – 42 de persoane. Trebuie deci avut în vedere că din totalurile semnalate anterior (168 – 580 – 748 după *tabelul 26* din prezenta sinteză) aceste cifre trebuie, eventual, scăzute, ca fiind vorba de persoane doar parțial apte de muncă.

La opțiunile pentru agricultură – 49 – și pentru servicii – 47 –, aptitudinea parțială credem că nu reprezintă un impediment hotărâtor.

7. În legătură cu problema capacității de muncă se află și aceea a **corelației dintre opțiunile profesionale și vârsta optanților** (*tabelul 33*).

Tabelul 33

Opțiunile profesionale în funcție de vârstă

Opt. profes. \ Vârsta	Sub 4 ani	5–9 ani	10–14 ani	15–19 ani	20–29 ani	30–39 ani	40–49 ani	50–59 ani	≥ 60 ani	Total
Nu e cazul	37	19	15	3	20	104	207	184	630	1219
Să înceapă școala	340	320	239	68	4	2	–	1	–	974
Agricultor	–	–	1	10	44	101	93	65	24	348
M. necalific. indiv. de dom.	–	1	3	5	18	23	18	6	5	79
M. calificat indiv. unde	5	38	97	100	115	47	24	4	–	430
M. necalific. construcții	–	1	4	1	6	1	2	6	3	23
M. calificat	–	–	–	8	11	12	10	4	1	46
Miner carieră	–	–	–	2	4	5	5	1	1	18
Miner subteran	–	–	–	1	7	20	17	2	1	48
M. calific. expl. minieră	–	2	3	3	13	16	7	1	–	45
M. calificat metalurgie	–	5	13	29	5	4	1	–	2	59
Tehnicienii	3	13	28	51	26	2	4	1	–	128
Servicii	–	4	7	26	54	82	79	33	6	291
Funcționari	2	3	10	3	9	1	1	–	–	29
Învățători, profesori	4	12	37	18	14	–	1	–	–	86
Ingineri	–	7	16	20	12	1	1	1	–	58
Medici	3	6	4	6	3	–	–	–	–	22
Alte ocup	8	25	42	84	106	56	56	20	16	413
Acceași ocup.	–	–	–	10	70	121	106	53	50	410
Nu răspunde	–	1	–	1	–	1	3	–	–	6
TOTAL	402	457	519	448	541	599	635	382	749	4732

Nu vom lua în considerație nici primele două coloane (sub 4 ani și între 5–9 ani), nici ultimele două (între 50–59 ani și peste 60 de ani), din motive care nu necesită explicații.

În coloanele între 10–14 ani și 15–9 ani, considerate împreună, lipsesc aproape complet opțiunile pentru profesiunile muncitorești necalificate (în total, pe cele două coloane, 15 opțiuni); profesiunile muncitorești calificate sunt prezente în mod mai consistent, cu 24 opțiuni. În același timp, **cele mai multe dintre opțiunile totale** pentru profesiunea de tehnician (79 din 128), ca și pentru profesiunile intelectuale (81 din 166), se află în aceste două coloane. Pentru agricultor, avem aici doar un total de 11 opțiuni. Rezultă limpede că la aceste grupe de vârstă avem de-a face cu cele mai importante aspirații mobilitare profesionale ascensionale.

Din coloana următoare, a celor între 20–29 de ani, desprindem prezența unor ceva mai numeroase opțiuni pentru profesiunile muncitorești necalificate (35), cu predominanța orientării spre cele calificate (144). În această coloană, opțiunile pentru servicii sunt mai numeroase (54); sunt 26 opțiuni pentru profesiunea de tehnician și 29 de opțiuni pentru profesii intelectuale. Aspirațiile profesionale sunt ceva mai scăzute decât la cele două grupe anterioare de vârstă.

Opțiunile pentru profesiunile muncitorești necalificate sunt exprimate, în cea mai mare parte, de persoanele din grupele de vârstă între 30–39 și 40–49 de ani, luate împreună: 91 opțiuni din totalul de 168 pe întreaga populație. Aici avem și cele mai multe opțiuni pentru agricultură: 194, din totalul de 348 pe întreaga populație (până la total mai intervin grupele celor mai în vârstă cu 99 de opțiuni). Corespunzător, scade ponderea opțiunilor pentru profesiunile muncitorești calificate, pentru profesiunea de tehnician și dispare opțiunea pentru profesiunile intelectuale.

Nu necesită comentarii împrejurarea că la grupele de vârstă dintre 50–59 de ani și de peste 60 de ani figurează cele mai multe persoane la „nu e cazul” să facă opțiuni profesionale: 814 persoane din 1.219 pe totalul populației. Dar trebuie încă o dată menționat că 331 de persoane figurează la „nu e cazul” – înapoi, în cea mai mare parte – din grupele de vârstă între 20–49 de ani.

8. Opțiunile profesionale și sexul optanților (*tabelul 34*) permite următoarele constatări principale:

Majoritatea celor ce optează pentru agricultură – 307 din totalul de 348 de persoane – sunt femei; femeile prezintă cele mai multe opțiuni pentru profesii muncitorești nedeterminate („indiferent unde”), 51 din 80; ele prezintă și un număr relativ ridicat de opțiuni pentru profesiunile de muncitor calificat nedeterminată, 195 din totalul de 430. Marea majoritate, 270 din 291 de opțiuni pentru servicii, sunt din partea femeilor, cum s-a mai arătat. Ele au făcut o importantă parte a opțiunilor pentru profesiunea de tehnician – 56, din totalul de 127. La opțiunile

pentru profesiunea de funcționar, ca și pentru profesiunile intelectuale, femeilor le revine majoritatea, cu excepția profesiunii de inginer.

Tabelul 34

Opțiunile profesionale și sexul

Opțiuni profesionale \ Sexul	Bărbați	Femei	Total
Nu e cazul	647	572	1219
Să înceapă școala ...	472	502	974
Agricultor	41	307	348
M. necalificat indif.unde	29	51	79
M. calificat indif.unde	235	195	430
M. necalific. construcții	17	6	23
M. calificat construcții	44	2	46
Miner în carieră	18	–	18
Miner în subtean	47	1	48
Muncitor calific. expl. minieră	45	–	45
M. calificat metalurgie	52	7	59
Tehnician	71	56	128
Servicii	21	270	291
Funcționari	7	22	29
Învățători, profesori	28	58	86
Ingineri	35	23	58
Medici	6	16	22
Alte ocupații	211	202	413
Aceeași ocupație	318	92	410
Nu răspunde	4	2	6
TOTAL	2348	2384	4732

Deci, în concluzie, opțiunile pentru profesiunile muncitori calificați sunt în majoritate ale unor bărbați, tineri, cu școală de 7–10 ani terminată. Aceștia [se] prezintă totodată ne-opțional pentru agricultură.

9. O problemă cu multiple implicații practice și teoretice este analiza raportului dintre **ocupația actuală și opțiunea profesională**. Ne întrebăm, altfel, care este rata mobilității socio-profesionale latente. Pornind de la constatarea că profesiunile diferă mai mult sau mai puțin între ele sub aspectul unor parametri de bază – dintre care unul esențial este gradul de specializare pe care îl presupune o anumită profesiune –, și că astfel putem constitui o ierarhizare a lor, ne punem problema **distanței** dintre ocupațiile actuale și cele opționale. Respectiva distanță – care înseamnă, în același timp, grad de concordanță, precum și intensitate a mobilității prezumtive (latente), ne dă indicații referitoare atât la probabilitatea realizării

mobilității efective, cât și la o estimare a eforturilor (personale și sociale) necesare înfăptuirii ei (*Tabelul 35*).

Din acest *tabel (35)* se pot degaja unele constatări relativ la această problemă. Pentru a pune mai bine în evidență anumite tendințe, am construit *tabelul 36*, tabel ce reprezintă gradul de corespondență între profesiunea actuală a subiectului și cea pe care intenționează să o aibă în viitor.

Tabelul 35

Opțiunile profesionale și ocupația actuală

Opt. profesionale \ Ocupația actuală	Agricultor	Muncitor necalificat	Muncitor calificat	Tehnician	Funcționar, intelectual	Servicii	Pensionar	Casnică	Elevi, studenți	Stagiul militar	Nu e cazul	Miner	Alte ocupații	TOTAL
Nu e cazul	27	6		–	–	1	383	374	24	–	176	10	9	1219
Să înceapă școala...	3	–	1	–	–	–	–	4	498	–	465	2	1	974
Agricultor	126	1	1	–	–	–	1	214	3	1	–	1	–	348
M. necalificat	10	24	1	–	–	1	1	34	5	–	2	–	1	79
M. calificat	40	22	70	1	–	1	1	88	162	16	10	9	10	430
M. necalif. construcții	8	7	2	–	–	–	–	1	4	1	–	–	–	23
M. calificat construcții	8	7	19	–	–	2	–	1	6	–	1	1	1	46
Miner în carieră	1	2		–	–	1	1	–	–	–	–	10	–	18
Miner în Subteran	–	3	1	–	–	–	1	1	–	–	–	40	2	48
M. calif.expl. minieră	4	4	8	1	–	2	–	–	5	–	–	21	–	45
M. calificat metalurgie	1	1	3	–	–	–	–	4	44	2	1	1	2	59
Tehnician	5	1	10	5	4	1	–	6	81	2	6	1	6	128
Servicii	32	3	8	1	1	16	7	196	17	–	2	1	7	291
Funcționari	–	–	1	–	6	–	–	–	19	1	2	–	–	29
Învățători, profesori	–	–	1	–	7	–	–	4	65	3	5	–	1	86
Ingineri	1	–	–	–	1	–	–	1	52	2	1	–	–	58
Medici	–	–	1	–	–	–	–	1	14	1	4	–	1	22
Alte ocupații	63	17	38	2	3	1	1	90	120	10	12	11	45	413
Aceeași ocupație	77	41	103	6	14	11	6	42	–	–	2	53	55	410
Nu răspunde	–	–	–	–	–	–	–	3	–	–	2	1	–	6
TOTAL	606	139	280	16	36	37	402	1064	1119	39	691	162	141	4732

Tabelul 36

Opțiuni profesionale efective și grad de concordanță

Ocupație Concordanță	Agricultor (casnică)	Muncitor necalif.	Servicii	Muncitor calificat, tehnician	Funct., intelect.	Alte ocupații	Total
Concordanță maximă (d = 0)	51,7% 494 46,5%	85	29	29,94% 239 59,84	26	85	100% 958 52,2%
Concordanță mare (d = 1)	54,8% 357 33,6%	47	6	29,64% 194 44,26%	10	38	100% 651 35,5%
Concordanță mică (d = 2)	90,4% 211 19,9%	1	1	1,71% 4 0,91	–	8	100% 225 12,3%
Total	1062 57,8%	133	36	436	36	131	1834 100%

Față de cel anterior, acest tabel nu cuprinde decât persoanele cu opțiuni efectiv exprimate și dintre acestea numai pe cele care la data desfășurării anchetei aveau o profesie activă (lipsește deci liniile „nu e cazul”, „să înceapă școala ...” și coloanele „pensionar”, „elev, student”, „stagiu militar”, „nu e cazul”). Întrucât ne ocupăm doar de gradul de schimbare (prezumtivă) socio-profesională (propriu-zisă), am operat numai asupra populației efectiv profesionalizate și pasibilă de mobilitate, ceea ce reprezintă un total de 1.834.

Să considerăm acum următoarea scală de profesii (ierarhie plauzibilă, obținută din comprimarea „intuitivă” a mai multor caractere:

1. agricultor;
2. muncitor necalificat (servicii);
3. muncitor calificat;
4. tehnician;
5. funcționar;
6. intelectual.

Rămânerea, ca dorință, aspirație, în aceeași categorie de profesii înseamnă concordanță maximă (mobilitate, schimbare, distanță 0); trecerea la una vecină (înspre 6) denotă concordanță mare (mobilitate, schimbare, distanță – existentă, dar mică); trecerea, prin opțiune, a două sau mai multe trepte profesionale consemnează o concordanță mică (simetrie, o mobilitate mare). De exemplu, dacă subiectul actual este agricultor și dorește să rămână tot agricultor, el va figura la linia „concordanță maximă”; dacă vrea să devină muncitor necalificat va fi înregistrat la

rubrica „concordanță mare”; iar dacă opțiunea lui a fost pentru „muncitor calificat” va apărea la linia „concordanță mică”. Pentru un muncitor calificat (profesiunea actuală) este considerat ca trecând două trepte numai dacă a optat pentru funcționar sau intelectual; ș.a.m.d. Să menționăm că modelul prezentat de noi se referă la mobilitatea prezumtivă ascensională (de la 1 înspre 6 în ierarhia preconizată). Aceasta se justifică, de altfel, și prin preferințele subiecților chestionați. Au existat însă și câteva cazuri aberante (de contra-mobilitate) pe care le-am tratat în funcție de situație. Trecerile de la un tip de muncitor calificat la un alt tip de muncitor calificat le-am considerat „concordanță mare”.

Potrivit modului de grupare expus mai sus, 52,2% din populație **conservă**, în opțiuni, ocupația actuală și relativ puține persoane, 225 din 1.834, procentual 12,3%, ar dori să realizeze un salt mobilitar ocupațional (implicit și social) mai mare.

După cum se poate remarca din *tabelul 35*, la agricultori există, față de toate celelalte categorii, o mai pronunțată dorință de mobilitate, ascensiune. Într-adevăr, din totalul celor cu mobilitate 0 („concordanță mare”), agricultorii, care în populația totală avută în vedere reprezintă aproape 60%, sunt în proporție de 51,76%, pe când în clasa „concordanță mare” ei însumează 54,8%, iar în cea cu concordanțe mici și mobilitate mare, 90,4%. Același lucru se poate desprinde comparând procentele ce privesc repartitia în coloana „agricultori” în funcție de gradul de concordanță, cu cele pe întreaga populație, apărând diferențe semnificative.

Prin urmare, și prin această analiză mai fină, ponderată, se constată aceeași tendință mai accentuată la populația activă de a evada din statutul socio-profesional al agricultorului, și deci un spor relativ al rezervei de forță de muncă pentru industrie.

VI. CÂTEVA CONCLUZII

Propunem în final o incursiune sintetică cu privire la atitudinea oamenilor față de transformările proiectate și **principalele implicații socio-umane** ale implantării complexului industrial-minier în zona investigată. Această imagine – previziune – se sprijină atât pe **rezultatele** cercetării și interpretarea lor, așa cum au fost ele expuse în capitolele anterioare, cât și pe impresiile culese, pe experiența trăită în contact nemijlocit cu realitățile din Valea Arieșului. De unde avantajele, dar și dezavantajele unei atare imagini, căci experiența trăită face posibilă pătrunderea în profunzimea universului interior al oamenilor, dar, în același timp, ele introduc în considerațiile noastre elemente dificil de controlat, verificat. Bineînțeles, vom avea grijă ca aceste impresii să nu ne îndepărteze prea mult de datele ce ne stau la dispoziție. În același timp, ele vor fi strunite de ceea ce **știm** că s-a întâmplat efectiv în altă parte în condiții similare, de schema generală cunoscută a transformărilor tehnico-economice și a consecințelor lor socio-umane într-o zonă rurală.

1. Mai întâi să încercăm o cuprindere sintetică a felului cum însăși populația investigată s-a raportat la cercetare, la transformările ce vor avea loc în spațiul în care viețuiește.

Atmosfera în care s-a desfășurat ancheta a fost foarte pozitivă. În sensul că populația anchetată s-a dovedit foarte primitoare, s-a raportat pozitiv și civilizat la operatorii trimiși pe teren. Cu rarissime excepții – în cazul câtorva cetățeni în stare de ebrietate – n-a intervenit niciun fel de incident (refuz de a primi anchetatorii, molestarea lor verbală) în desfășurarea investigației pe teren. Fără îndoială că la crearea acestei atmosfere au contribuit măsurile luate de organele locale de partid și de stat – de la nivel județean până la cel comunal –, impresionanta solitudine, mobilitate, dar și ajutorul excepțional acordat ei de Consiliul Popular Câmpeni, în speță de președintele și vicepreședintele acestuia, tov. Câmpeanu și Bud.

Se cere menționat, de asemenea, faptul că anchetatorii, cadre didactice și studenți, erau deosebit de receptivi față de problemele oamenilor; departe de orice rutină funcționarească, au urmărit cu atenție aspectele umane ale fenomenelor cercetate, reușind din primul moment să realizeze o atmosferă de caldă înțelegere între subiecți și investigatori.

Dar, evident, mult mai importantă este atitudinea populației față de mutațiile în perspectivă din zonă. Potrivit observațiilor și impresiilor colectate de cei cca 60 de operatori ai noștri, această atitudine este în esență și în media populației pozitivă. Cu deosebire în rândurile tinerilor care, frecvent, și-au manifestat bucuria pentru apropiatele transformări calitative – în sensul modernizării modului și nivelului de trai – ce se vor petrece în munții și văile moților.

Nu vom ascunde însă faptul că datorită atât obiectivelor cercetării, cât și specificului transformărilor socio-economice din zonă, în centrul atenției, pe primul plan al preocupărilor populației investigate a stat (și rămâne în continuare), după părerea noastră, problema strămutării cu tot alaiul de fenomene care o însoțește. Problema aceasta a fost privită cu toată seriozitatea și gravitatea cuvenită (normale) în astfel de situații. Firește, e vorba de o schimbare radicală în toate compartimentele vieții – economice, culturale – de un efort investițional – material și psihic – pe care trebuie totuși să-l depună cel angajat în strămutare, de renunțarea la o serie de lucruri materiale, la un stil de viață cristalizat, de părăsirea unui sistem de relații (rude, vecini etc.), în condițiile unei **foarte slabe cunoașteri a ceea ce va primi în recompensă**.

Gravitatea atitudinii ia mai mult sau mai puțin forma îngrijorării și se asociază cu un grad sau altul de **opoziție, de rezistență psihică la strămutare** (implicit și la transformările preconizate) la grupele de **vârstă înaintată** și la cei **cu o situație materială mai bună**.

Din parte-ne, socotim că, dacă țara în ansamblu va profita de pe urma amplasamentului industrial-minier, se cuvine și se impune a minimiza suferința strămutării populației, **mai cu seamă a vârstnicilor**. Îndeosebi socotim că în cazul

bătrânilor incapabili de muncă și fără susținători – dintre care mulți mizau pe vinderea sau donarea pământului pentru asigurarea întreținerii la bătrânețe – s-ar putea prevedea de către beneficiar acordarea unei **pensii sociale** care să intre în prețul de cost al unităților economice ce se vor înălța în incinta munților.

În orice caz, organul de decizie și beneficiarul trebuie să ia toate măsurile pentru a reduce la minimum inconvenientele strămutării. Probabil că efortul, năzuința de a se transpune mental și afectiv în situația celuiilalt, de introspecție și empatie simpatetică sunt utile pentru a înțelege cât mai adecvat atare situații și pentru a veni cu maximumul de solitudine în întâmpinarea celuiilalt.

2. Pentru a fi corect înțelese, aprecierile de mai sus trebuie raportate la **concluzia majoră** la care ne-a condus cercetarea: **implantarea obiectivelor industrial-miniere în zonă și toate amenajările urbanistic-culturale ce le vor însoți vor produce o radicală mutație în bine în Țara lui Iancu**, în sensul unei substanțiale **modernizări socialiste a tuturor componentelor de bază ale vieții sociale**. Așadar, observațiile noastre de la punctul 1 sunt principial opuse romantismului semănătorist, nostalgiei paseiste și ruraliste ce exaltă în chip subiectivist țăranul și viața lui, spirit romantic-paseist ce mai persistă sau răzbate într-o anumită creație literară sau pe care-l mai întâlnim ici-colo în eseistică, publicistică sau critica literară.

Însemnele civilizației noi aduse de socialism sunt, desigur, perceptibile și pe aceste meleaguri, atât de încercate, vitregite de istorie: asfaltul drumurilor ce străbat văile și leagă între ele numeroase localități; becul electric ce a înlocuit opaițul sau lampa cu petrol în mii și mii de gospodării; aspectul exterior și înzestrarea interioară a caselor etc. etc. Dar – și mai accentuat decât în alte zone – sunt vizibile și însemnele unui trecut nu prea îndepărtat de subdezvoltare și exploatare. Cei care agită steagul negru al neajunsurilor – poluare, oboseală etc. – civilizațiilor urban-industriale dau dovadă de o stranie amnezie; **poluarea** – legată de mizeria fizică și morală – la care a fost supusă această zonă (ca multe altele, de altfel) nu este cu nimic mai onorabilă decât poluarea modernă – a produs ravagii ale cărei urme și acum se observă. Dovadă și condițiile în care mai locuiesc numeroase familii sau numărul mare de **inapți** pentru muncă la o vârstă cât se aptă pentru muncă (40–49 ani).

Implantarea noilor obiective economice reprezintă, fără îndoială, o modalitate esențială de asigurare a accelerării dezvoltării generale, economico-sociale a zonei, de recuperare a rămănelor în urmă, de apropiere a ei – la indicii nivelului de trai – de media țării, adică de angajare fermă și accelerată a Munților Apuseni pe drumul omogenizării sociale. Și trebuie accentuat din nou că populația investigată de noi, fără a avea pe deplin conturate efectele pozitive de mai lungă durată atât pe plan general, cât și individual, are conștiința și credința dobândirii situației „de mai bine” prin industrializarea zonei.

Vom menționa, în continuare, câteva consecințe **pozitive în timp** ale amplasării obiectivelor industrial-miniere în zonă, consecințe ce vor apărea treptat, într-o anumită durată necesară derulării lor. E vorba exclusiv de consecințele **în zonă**, asupra populației potențial rezidente aici din cea investigată de noi, și nu de folosul material – nu ne îndoim, de mare valoare – al exploatării resurselor descoperite.

2.1. Se poate prevedea în linii mari o schimbare radicală a structurii **socio-profesionale** a populației în general, a celei active în speță, în **sensul modernizării acesteia**, a aducerii ei spre cotele fixate de Congresul al XI-lea al PCR, fapt ce reiese limpede din *tabelul 37*.

Tabelul 37

Mobilitatea socio-profesională potențială, în lumina diferenței dintre populația activă actuală și cea potențială

Ocupația și opțiunile profesionale	Populația activă Actuală	Potențială (două opțiuni profesionale)	
		Întreaga populație activă	Numai cea din zonă
Agricultori	1670 67,28	431 16,97	121 12,91
Muncitori și tehnicieni	709 28,56	1359 53,52	551 58,52
Servicii	58 2,34	460 18,11	170 18,14
Funcționari și intelectuali	45 1,81	289 11,40	95 10,13
TOTAL	2482	2539	937

Este cât se poate de semnificativă creșterea sensibilă – în funcție de realizarea opțiunilor – a ponderilor muncitorilor de la 28,56% la 58,82%, a celor din servicii de la 2,34% la 18,14%, a funcționarilor și intelectualilor de la 1,81% la 10,13% în populația care rămâne în zonă, în comparație cu structura populației actuale existente în zonă.

2.2. O altă consecință majoră vizează **urbanizarea**, atât prin dezvoltarea marcantă prevăzută a orașelor existente (Câmpeni și Abrud), care vor absorbi o parte însemnată din populația care rămâne (51,7%), cât și prin ridicarea la rang urban a unor localități rurale.

Putem prevedea o schimbare sensibilă a stilului rural-arhaic de existență, prin asimilarea intensă a standardelor urbane de către **întreaga** populație din zonă, prin mijlocirea vastului sistem școlar-profesional ce este preconizat în vederea pregătirii forței de muncă și apoi prin compartimentele profesionale ce-i vor succeda.

2.3. Se poate prevedea o substanțială ridicare a **nivelului de trai material** prin: creșterea veniturilor bănești, îmbunătățirea condițiilor de locuit și ameliorarea

rețelei sanitare. Referindu-ne iarăși numai la populația anchetată de noi, constatăm că, dacă actualmente doar cca 32% din cei activi sunt retribuiți bănește, în perspectivă ponderea retribuiților va spori, probabil, la ca 88%. Este cât se poate de evident că venitul realizat din retribuția pe cap de activ și pe cap de rezident potențial în zonă va crește considerabil. Mai cu seamă dacă luăm în considerație și schimbările ce vor interveni în structura retribuțiilor lor; dacă actualmente 65% din retribuiți primesc o retribuție de până la 1.500, putem prognoza că în viitor ponderea celor cu venit bănesc peste 1.500 va spori simțitor.

În privința ameliorărilor ce vor interveni în condițiile de locuit, să amintim doar câteva fapte. Mai întâi, dacă actualmente cca 58,9% din 1410 case nu au lumină electrică, în viitor, ca urmare a deplasărilor teritoriale amintite, practica „casa fără lumină electrică” va dispărea, în plus 51,73% din populația potențial rezidentă – care actualmente nu beneficiază de importante dotări ale confortului urban – prin strămutarea în orașele Câmpeni și Abrud va ajunge în posesia unor atare beneficii.

2.4. Sunt, de asemenea, previzibile schimbări substanțiale în structura sistemului școlar – prin amplasarea în zonă a unei rețele școlar-profesionale – și o ridicare sensibilă a nivelului mediu de pregătire școlar-profesională a populației. Atât datorită acestui fapt, cât și creșterii densității de receptoare RTV (ca urmare a deplasării populației spre urban și a generalizării curentului electric), va spori simțitor capacitatea de asimilare a mesajelor culturale, se va ridica sensibil nivelul cultural-spiritual al populației.

2.5. Se prevede, firește, o substanțială ameliorare a rețelei de căi de comunicație – rutiere și feroviare – care, adăugată la rețeaua amplificată și calitativ optimizată de comunicații actuale, va suprima relativa izolare în care se mai găsește colectivitatea din zonă, va multiplica foarte substanțial schimbările, influențele de toate felurile, contribuind la ridicarea standardului de viață din zonă.

2.6. Socotim că în cazul acestor mutații tehnico-economice, socio-profesionale și culturale, ar fi cât se poate de binevenit, în vederea diversificării, amplificării „calității vieții” din zonă, să se dezvolte o **rețea de amplasamente turistice**. Aceasta va mări nu numai disponibilitățile necesare pentru odihna și sănătatea populației din zonă, dar va intensifica și circulația populației din afara zonei înspre zonă, va facilita noi contacte, va îmbogăți paleta relațiilor interumane.

S-ar putea face încă multe considerații despre efectele ameliorante ale amplasamentului asupra vieții în ansamblu, asupra calității ei în zonă. Socotim însă că ne putem opri la cele spuse mai sus.

3. Firește, consecințele posibile ale unei acțiuni transformatoare de proporțiile celei de la Roșia-Poieni nu pot fi numai pozitive. E evident necesar să formulăm câteva considerații vizând posibile efecte nocive mai cu seamă pentru ca – odată conștientizate – să se reducă la maximumul posibil sfera lor de acțiune.

Am semnalat pericolul unui exod excesiv din zonă, ce poate provoca dezechilibre demografice care la rândul lor să aibă diverse efecte negative. E cazul să subliniem

aici că contracararea prin toate mijloacele care ne stau la dispoziție a acestei tendințe este cu atât mai necesară cu cât determinarea unui **curent imigrant important**, care să poată compensa exodul de populație din zonă, este greu de realizat, și chiar dacă un atare curent ar putea fi declanșat, prețul ar fi prea mare în comparație, credem, cu cheltuielile care ar fi necesare pentru a strămuta populația din obiectivele exploatabile în **localități din zonă**.

În acest context e cazul să subliniem din nou posibila diminuare excesivă a forței de muncă în agricultură. Din cele 3.200 de ha agricole, să zicem 1.600 sau 2.000 vor fi scoase din circuit agricol. Dar 1200–1500 rămân a fi lucrate în continuare. Or, doar 121 persoane (față de 1670 existente actualmente) își exprimă dorința de a lucra în agricultură. Prin urmare, față de 2 ha per persoană activă în agricultură, ar urma să existe 10 ha. **Trebuie văzut dacă această schimbare nu afectează munca agricolă, în condițiile în care crește enorm distanța de la localitatea rezidențială la locul de muncă.** Cu privire la acest caz, e posibil să apară **naveta agricultorului** care va trebui astfel organizată încât să asigure efectuarea optimală a muncilor agricole.

Menționăm, de asemenea, posibila reducere a producției agricole în spații zootehnice atât prin diminuarea cu cca 2.000 ha a suprafețelor utilizate, cât și prin exodul din zonă. Dacă cca 60% din populație pleacă, atunci, odată cu ea, apare posibilitatea scăderii șeptelului cu 60%, ceea ce trebuie luat în considerație pentru amenajările viitoare.

Pericolul producerii acestor evenimente este cât se poate de real, și trebuie gândit cu maximă temeinicie sistemul tehnic-organizatoric care să le contracareze.

În fine, o analiză temeinică realizată de etnografi, folcloriști, sociologi și alți specialiști trebuie să reliefeze **valorile pozitive** din toate tipurile de comportament tradițional – arhitectural, relații interne, internaționale, material și spiritual, valori care e necesar să fie conservate, perpetuate, incluse, bineînțelese, organice în noile structuri comportamentale.

Pentru a preveni sau restrânge unele efecte negative, pentru a asigura participarea optimală a populației din zonă la acțiunile ce vor urma, propunem utilizarea tuturor canalelor comunicaționale, de propagandă și informare existente – ceea ce, deși nu implică niciun fel de investiții sau investiții minime – cum ar fi presa locală, căminele culturale, școala, învățământul de partid și UTC etc. – pentru a declanșa încă din acest an (1975) o campanie sistematică și intensă de informare și educație în legătură cu transformările preconizate.

Apreciind global în cel mai înalt grad necesitatea și pozitivitatea amenajărilor propuse, reliefăm în finalul studiului nostru rolul deosebit de important pe care-l vor juca ele în dezvoltarea polivalentă a personalității moșului, a conștiinței sale socialiste.

*

* *

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI” CLUJ NAPOCA

Facultatea de Istorie-Filosofie

Catedra de filosofie și sociologie

Laboratorul de sociologie

GHID DE INTERVIU**Ancheta socială Combinatul miniero-metalurgic
Roșia-Poieni**

1. Localitatea

Satul _____

Comuna _____

Strada sau partea de comună sau sat _____

Numărul casei (sau caselor) din gospodărie _____

codul									
-------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. Grupul familial care trăiește în aceeași gospodărie (sub formă de graf)

codul	0
	1
	2
	3
	4
	5
	6
	7
	8
	9

3. Numărul de familii din aceeași gospodărie

codul	0	una
	1	două
	2	trei
	3	patru
	4	cinci

4. Numărul total de persoane din gospodărie

codu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	peste 16 cât?
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	

5. Capul de familie (sau cine îi ține locul):

Numele _____

Prenumele _____

Porecla _____

Dacă îi ține locul – de ce? _____

6. Numărul familiei din gospodărie reprezentată de capul de familie (sau de cine îi ține locul):

codul	1	2	3	4	5	6
	0	1	2	3	4	5

7. Capul de familie este:

codul	0	soț
	1	soț și tată
	2	tată – văduv
	3	tată divorțat
	4	mamă – văduvă
	5	mamă divorțată
	6	bărbat singur
	7	femeie singură

8. Sexul capului de familie

codul	0	bărbat
	1	femeie

9. Vârsta capului de familie

codul	0	sub 4 ani		
	1	5 – 9		
	2	10 – 14		
	3	15 – 19		
	4	20 – 24		
	5	25 – 29		
	6	30 – 34		
	7	35 – 39		
	8	40 – 44		
	9	45 – 49		cât anume?
	10	50 – 54		
	11	55 – 59		
	12	60 – 64		
	13	65 – 69		
	14	70 – 74		
	15	75 – 79		
	16	80 și peste		

10. Pregătirea lui școlară

codul	0	nu e cazul
	1	analfabet
	2	alfabetizat
	3	școală de 4 ani terminată
	4	școală de 4 ani neterminată
	5	școală de 4 ani în curs de efectuare
	6	școală de 7, 8, 10 ani terminată
	7	școală de 7, 8, 10 ani neterminată
	8	școală de 7, 8, 10 ani în curs de efectuare
	9	liceu terminat
	10	liceu neterminat
	11	liceu în curs de efectuare
	12	școală profesională terminată
	13	școală profesională neterminată
	14	școală profesională în curs de efectuare

	15	școală tehnică terminată
	16	școală tehnică neterminată
	17	școală tehnică în curs de efectuare
	18	facultate terminată
	19	facultate neterminată
	20	facultate în curs de efectuare
	21	alte situații, care _____

11. Calificarea

codul	0	nu e cazul
	1	calificarea la locul de muncă terminată
	2	calificarea la locul de muncă în curs de efectuare
	3	nu e calificat
	4	alte situații, care _____

12. Ocupația lui actuală:			13. Ocupația sau ocupațiile lui trecute:		
Codul întrebare nr. 12	0	agricultor	0	codul întrebare nr. 13	
	1	agricultor și dulgher	1		
	2	muncitor necalificat în domeniul forestier	2		
	3	muncitor calificat în domeniul forestier	3		
	4	muncitor necalificat în alte domenii	4		
	5	muncitor calificat în alte domenii	5		
	6	tehnician	6		
	7	funcționar	7		
	8	intelectual (învățător, profesor etc.)	8		
	9	lucrător în domeniul serviciilor	9		
	10	pensionar	10		
	11	casnică	11		
	12	casnică și agricultoare	12		
	13	elev	13		
	14	student	14		
	15	în stagiul militar	15		
	16	nu e cazul	16		
	17	alte ocupații, care anume _____	17		

14. Locul de muncă actual:			15. Locul sau locurile trecute de muncă:		
codul întrebare nr. 14	0	în sat	0	codul întrebare nr. 15	
	1	în alte sate apropiate	1		
	2	la munte într-o zonă apropiată	2		
	3	la munte într-o zonă îndepărtată	3		
	4	în comunele mai apropiate (Lupșa, Bistra, Izbita, Buciumi, Săcele etc.)	4		
	5	în orașele apropiate (Câmpeni, Abrud etc.)	5		
	6	în sate sau comune din alte județe, care anume județ _____	6		
	7	în orașele altor județe, care anume județ sau județe _____	7		
	8	nu e cazul	8		

16. Remunerația pe care o primește în mână sau pensia

codul	0	sub 250		cât anume
	1	251 – 500		
	2	500 – 750		
	3	751 – 1.000		
	4	1.001 – 1.250		
	5	1.251 – 1.500		
	6	1.501 – 1.750		
	7	1.751 – 2.000		
	8	2.001 – 2.250		
	9	2.251 – 2.500		
	10	2.501 – 2.750		
	11	2.751 – 3.000		
	12	3.001 și peste		
	13	nu este cazul		

17. Veniturile bănești, cu aproximație, pe AN – dacă e salariat sau nu

codul		mai mult de 6.000?
	0	între 6.000 – 7.000
	1	între 7.000 – 8.000
	2	între 8.000 – 9.000
	3	între 9.000 – 10.000
	4	peste 10.000
	5	în jur de 6.000
		mai puțin de 6.000?
	6	între 5.000 – 6.000
	7	între 4.000 – 5.000
	8	între 3.000 – 4.000
	9	între 2.000 – 3.000
	10	între 1.000 – 2.000
	11	mai puțin de 1.000

18. Starea de sănătate a capului de familie

codul	0	sănătos
	1	pensionat din cauză de boală profesională
	2	pensionat din cauza altor boli
	3	deficiențe fizice care îl fac inapt de a se angaja
	4	deficiențe fizice care îl fac inapt de a se angaja și de a urma școala
	5	mai suferă câteodată, dar poate lucra sau învăța
	6	tot bolnav, dar mai poate lucra câte ceva și învăța
	7	tot bolnav, dar nu poate lucra sau învăța
	8	boli depistate medical, care nu afectează capacitatea de muncă și învățare
	9	boli depistate medical, care îi afectează parțial capacitatea de muncă sau învățare
	10	boli depistate medical, care îl fac incapabil de muncă sau învățare; în ultimele trei situații , care boli anume _____

19. Capacitatea de muncă

codul	0	apt (0, 5, 8)
	1	parțial apt (6, 9)
	2	inapt (1, 2, 3, 4, 7, 10)

20. Ce ocupație ați dori să aveți în condițiile dezvoltării economice a orașelor Câmpeni și Abrud, deschiderii și exploatarei zăcămintului de la Mușca?

codul	0	nu este cazul (pensionar, incapabil de muncă)
	1	aceeași ocupație pe care o am și acum
	2	muncitor necalificat în construcții
	3	muncitor necalificat – indiferent în ce domeniu
	4	minier în carieră
	5	vreau să mă recalific ca minier în carieră
	6	minier în subteran
	7	vreau să mă recalific ca minier în subteran
	8	muncitor calificat în construcții
	9	vreau să mă recalific în construcții
	10	muncitor calificat în domeniul exploatarei miniere și prelucrării minereului
	11	vreau să mă recalific în domeniul exploatarei miniere și prelucrării minereului
	12	muncitor calificat în metalurgie
	13	vreau să mă recalific în metalurgie
	14	muncitor calificat indiferent în ce domeniu
	15	vreau să mă recalific indiferent în ce domeniu
	16	tehnician în construcții
	17	tehnician în domeniul exploatarei miniere și prelucrării minereului
	18	tehnician în metalurgie
	19	tehnician indiferent în ce domeniu
	20	vreau să mă recalific ca tehnician într-un alt domeniu
	21	lucrător în domeniul serviciilor
	22	funcționar
	23	alte ocupații, care _____

21. În cazul în care s-ar pune problema ca în zona în care locuiți să se exploateze minereul sau să se construiască anumite obiective legate de prelucrarea minereului scos de la Mușca – și prin urmare ar fi necesar să vă mutați, unde ați dori să vă duceți?

codul		într-un sat sau comună apropiată, unde să-mi construiesc o nouă gospodărie (unde anume?):
	0	Buciumi
	1	Izbîta
	2	Bistra
	3	Săcele
	4	altul, care anume _____
		într-un sat sau comună apropiată, unde să mi se dea o nouă gospodărie (unde anume?):
	5	Buciumi
	6	Izbîta
	7	Bistra
	8	Săcele
	9	altul, care anume _____
		într-un oraș apropiat, unde să primesc un apartament în bloc de locuințe (unde anume?):
	10	Câmpeni
	11	Abrud

		într-un oraș apropiat, unde să primesc o casă individuală:
12		Câmpeni
13		Abrud
		într-un oraș apropiat, unde să-mi construiesc o nouă gospodărie:
14		Câmpeni
15		Abrud
16		într-un sat sau comună mai îndepărtată din județul Alba, care anume _____
17		într-un oraș mai îndepărtat din județul Alba, care anume _____
18		într-un sat sau comună din alt județ, care anume județ _____
19		într-un oraș dintr-un alt județ, care anume județ _____

22. Ce ocupație ați dori să aibă soția sau/și copiii dvs.? (Pentru tinerii între 14–25 ani care sunt în sat, ce ocupație doresc ei să aibă?). Întrebarea se referă la coloanele 11, 12 din tabelul cu structura familiei

codul	0	nu este cazul (pensionară, inapt de muncă)
	1	să înceapă școala și vom vedea noi, când este cazul
	2	agricultor
	3	agricultor și dulgher
	4	muncitor necalificat în domeniul forestier
	5	muncitor necalificat în construcții
	6	muncitor necalificat indiferent în ce domeniu
	7	muncitor calificat în domeniul forestier
	8	muncitor calificat în construcții
	9	minier în carieră
	10	minier în subteran
	11	muncitor calificat în domeniul exploatării miniere și prelucrării minereurilor
	12	muncitor calificat în metalurgie
	13	muncitor calificat indiferent în ce domeniu
	14	tehnician în domeniul construcțiilor
	15	tehnician în domeniul exploatării miniere și prelucrării minereurilor
	16	tehnician metalurgic
	17	tehnician silvic
	18	tehnician indiferent în ce domeniu
	19	lucrător în domeniul serviciilor
	20	funcționar
	21	învățător, profesor
	22	inginer
	23	medic
	24	alte ocupații, care anume (de specificat în coloana 8 din tabelul cu structura familiei)

23. Cât de des plecați în țară?

codul	0	nu pleacă
	1	în fiecare an
	2	la câțiva ani o dată

24. Unde plecați în țară?

codul	0	în județul Alba
	1	în județul Cluj
	2	în amândouă
	3	în amândouă și încă în alte județe, care anume _____
	4	numai în județe, care anume _____

25. Tabelul structurii familiale (continuare)

Cod	Stare de sănătate			Ocupație actuală		Loc de muncă		Salariu		Ce dorește capul de familie să fie soția și/sau copiii și alte rude		Ce doresc cei între 14–25 ani	
	Cod întrebare			Cod întrebare nr. 12	Alte situații se specifică	Cod întrebare nr. 14	Alte situații (se specifică)	Cod întrebare nr. 16	Cât anume	Cod întrebare nr. 22	Alte situații (se specifică)	Cod întrebare nr. 22	Alte situații (se specifică)
	18	19	22										
	7			8		9		10		11		12	
0													
1													
2													
3													
4													
5													
6													
7													
8													
9													
10													
11													
12													
13													
14													
15													
16													
17													
18													
19													
20													
21													

26. Aveți rude?

codul	0	în alte sate și comune apropiate
	1	în orașele apropiate
	2	în alte sate și comune din județul Alba
	3	în alte orașe din județul Alba
	4	în sate și comune din alte județe
	5	în orașe din alte județe
	6	nu am rude în aceste situații

27. Când v-ați făcut casa?

	I		II		I	II	
codul	0		0	înainte de 1944			C.P.
	1		1	între 1944–1950			
	2		2	între 1951–1955			
	3		3	între 1956–1960	I		când anume
	4		4	între 1961–1965			
	5		5	între 1966–1970			
	6		6	după 1970	II		când anume

28. Materialele din care este construită casa (casele)

	I		II	
codul	0		0	are fundație din piatră
	1		1	are fundație din beton
	2		2	nu are fundație
	3		3	casa este din lemn
	4		4	lemn și pământ
	5		5	lemn și piatră
	6		6	lemn și cărămidă
	7		7	lemn, piatră și cărămidă
	8		8	acoperișul este din țiglă
	9		9	din azbociment
	10		10	tablă
	11		11	lemn
	12		12	paie

29. Casa este

	I		II	
codul	0		0	electrificată
	1		1	neelectrificată
	2		2	în curs de electrificare

30. Câte nivele are casa

	I		II	
codul	0		0	unu
	1		1	două

31. Descrierea încăperilor

	I		II	nr. de camere, destinația
codul	0		0	
	1		1	
	2		2	
	3		3	
	4		4	
	5		5	

32. Anexele casei (caselor)

	I		II	
codul	0		0	pod
	1		1	pivniță
	2		2	cămară
	3		3	târnaț
	4		4	antreu
	5		5	cuptor de pâine
	6		6	atelier
	7		7	alte, care anume _____

33. Calitatea globală a casei (caselor)

codul	I	0	1	2	3	4	5	6	7	8
	II	0	1	2	3	4	5	6	7	8

34. Anexele din gospodărie

CP		CP	
0	Bucătărie de vară	0	
1	Atelier	1	
2	Șopron	2	
3	Grajd cu șură	3	
4	Grajd fără șură	4	
5	Șură separată	5	
6	Fântână	6	
7	Cuptor de pâine	7	
8	Coteț de porci	8	
9	Altele, care anume	9	

35. Anexele din afară

36. Dimensiunea și forma curții sau terenului pe care este situată casa

	drept		
0	1 – 2,9 arii	C.P	
1	3 – 4 arii		cât anume
2	peste 4 arii		
	nu e drept		
3	1 – 2,9 ari	C.P	
4	3 – 4 ari		cât anume
5	peste 4 ari		
	amestecat		
6	1 – 2,9 ari	C.P	
7	3 – 4 ari		cât anume
8	peste 4 ari		
9	cu pomi fructiferi		
10	cu copaci		
11	cu pomi fructiferi și copaci		
12	alte caracteristici, care anume		

37. Pământul pe care îl are în vatra localității

	arabil		
0	sub 1 ha.		
1	1 – 2,99 ari		
2	3 – 4,99 ari	C.P	
3	5 – 6,99 ari		cât anume
4	7 – 8,99 ari	Parte de sat	
5	9 și peste		
	fânețe simple		
6	sub 1 ha.		
7	1 – 2,99 ari		
8	3 – 4,99 ari	C.P	
9	5 – 6,99 ari		cât anume
10	7 – 8,99 ari	Parte de sat	
11	9 și peste		
	fânețe împădurite		
12	sub 1 ha		
13	1 – 2,99 ari		
14	3 – 4,99 ari	C.P	
15	5 – 6,99 ari		cât anume
16	7 – 8,99 ari	Parte de sat	
17	9 și peste		
	fânețe cu pomi		
18	sub 1 ha		
19	1 – 2,99 ari	C.P	
20	3 – 4,99 ari		cât anume
21	5 – 6,99 ari	Parte de sat	
22	7 – 8,99 ari		
23	9 și peste		
24	alte categorii	C.P	
	care		cât anume
		Parte de sat	
	Total pământ		

38. Animalele pe care le are

	cai		
0	1		
1	2		câți anume
2	peste 2		
	vite		
3	1		
4	2		câți anume
5	3		
6	4 și peste		
	oi		

7	sub 10		
8	11 – 20		
9	21 – 30		câți anume
10	31 – 40		
11	peste 40		
	porci		
12	1		
13	2		câți anume
14	3		
15	4 și peste		
	găini		
16	sub 10		
17	peste 10		
	albine		
18	până la 5 stupi		
19	peste 5 stupi		
20	alte, care		

39. Are în proprietate în altă localitate

0	casă, unde anume		C.P
1	casă cu anexe, unde		
2	curte la casă, cât anume		C.P.
3	teren de casă și grădină, unde cât anume		C.P
4	pământ în vatra altei localități, unde cât anume		C.P
5	pământ în hotarele altei localități, unde anume		
	cât anume		C.P

40. Determinarea proprietății (C.P.)

	Moștenire
0	Soț – clarificată
1	Soț – neclarificată
2	Soț + copii – clarificată
3	Soț + copil – neclarificată
4	Soție – clarificată
5	Soție – neclarificată
6	Soție + copil – clarificată
7	Soție + copil – neclarificată
8	Soț + soție – clarificată
9	Soț + soție – neclarificată
10	Soț + soție + copil – clarificată
11	Soț + soție + copil – neclarificată
12	Copil – clarificată
13	copil – neclarificată

	Cumpărare
14	Soț - clarificat
15	Soț – neclarificată
16	Soț + copii – clarificată
17	Soț + copil – neclarificată
18	Soție – clarificată
19	Soție – neclarificată
20	Soție + copil – clarificată
21	Soție + copil – neclarificată
22	Soț + soție – clarificată
23	Soț + soție – neclarificată
24	Soț + soție + copil – clarificată
25	Soț + soție + copil – neclarificată
26	Copil – clarificată
27	Copil – neclarificată
	Posesiune
28	Clarificată
29	Neclarificată
30	Coproprietar
31	Alte situații (care anume se menționează la locul corespunzător)

41. Dacă cel căruia i se ia interviul vrea să spună ceva în plus în legătură cu problemele discutate

Data: _____

OBSERVAȚIILE ANCHETATORULUI

Semnătura capului de de familie
(sau a celui care îi ține locul)
Semnătura